

Onderzoeks dossier affaire Ridders

Eind 1877 ontploft de deftige katholieke sociëteit 'De Katholieke Kring' bijna. Er ontstaat een conflict tussen twee groepen. De ene groep wordt aangevoerd door hotelexploitant Frans Ridders, de andere groep door advocaat Jacques W. van den Biesen. Het conflict gaat over de politieke rol van de Katholieke Kring. De groep Ridders eist een politieke rol van de Kring bij het voordragen van leden van de gemeenteraad van Breda. De groep Van den Biesen houdt dit af en draagt liever nieuwe katholieke leden van de gemeenteraad voor vanuit een informele groep van katholieke notabelen. Ze vinden dat Ridders veel te hard van stapel loopt. Ridders en Van den Biesen zitten beiden in het bestuur van de vereniging.

Omdat dit conflict veel duidelijk maakt over het begin van de verzuiling in Breda en opkomende politieke macht van de katholieke zuil in Breda heb ik een onderzoeks dossier samengesteld met de belangrijkste documenten. Deze documenten laten ook veel zien over de onderlinge verhoudingen in het katholieke kamp. Het zijn de allereerste stapjes op weg naar een volwassen politieke partij in Breda die de belangen van de katholieke inwoners kan gaan behartigen.

Het beste is om eerst het artikel in het jaarboek nr. 70 over de Katholieke Kring te lezen en dan dit onderzoeks dossier.

Een groot deel van de stukken uit dit dossier zijn opgesteld door secretaris Frans Ridders, wat een kleuring geeft aan de verhalen. De notulen van de vergaderingen van de kring van 7 september 1877 en 20 november 1877 zijn door hem opgesteld. De notulen van 20 november zijn overigens zijn nooit officieel vastgesteld vanwege het hoog opgelopen conflict. Volgens sommige leden klopten de notulen niet. Pas veel later zal de secretaris de notulen weer overdragen aan het bestuur.

De twee stukken in de Bredasche courant zijn afkomstig van of via Ridders. Het stuk in de krant van 1 januari 1878 is afkomstig volgens de redactie van een anoniem lid van de Katholieke Kring, maar er worden feiten aangedragen die alleen bij Ridders bekend kunnen zijn. Hij heeft minimaal meegewerkt aan dit ingezonden stuk. Het tweede verhaal in de Bredasche Courant, van 6 januari 1878, draagt wel de naam van Ridders als opsteller van het ingezonden stuk.

Frans Gooskens

Hoofdstuk uit artikel in Jaarboek 'de Oranjeboom' 70 over de affaire Rikkers. Dit als inleiding op dit onderzoeksdossier. Dit is een uitgebreide versie van het hoofdstuk. In het jaarboek is het hoofdstuk iets ingedikt.

Politieke activiteiten: de affaire Rikkers (1877-1878)

De Katholieke Kring heeft zeker de functie van bewaker van de katholieke ideologie, een ideologie die gedragen wordt door de paus in Rome. De leden leren aanvallen uit de liberale hoek te pareren en hun zelfvertrouwen wordt versterkt door te wijzen op de rijke middeleeuwse geschiedenis van de kerk. Een periode waarin paus, keizer en koning nauw samenwerken. We hebben al gezien dat de kringen in België een politieke rol opeisen om hun eigen kandidaten in vertegenwoordigde organen te krijgen. Er ontstaat zelfs een nationaal netwerk van samenwerkende kringen die de basis legde voor latere christendemocratische partij van België.

In Nederland zien we bij de kringen weinig terug van een directe politieke rol. In Den Bosch is het dus zelfs verboden aandacht te besteden aan politiek. Maar er zijn daar wel weer veel banden tussen de kiesvereniging Noord-Brabant (die Oost- en Midden Noord-Brabant bestrijkt) en de Katholieke Kring van Den Bosch. Zo zijn er personele banden tussen kring en kiesvereniging. Het hele bestuur van de kiesvereniging daar bestaat uit bestuursleden van de kring. Daarnaast vinden de vergaderingen van de kiesvereniging plaats in het sociëteitsgebouw.

De kring in Breda speelt een veel actievere en meer directe rol in de politiek. Het is daarom goed te analyseren wat die rol inhoudt en wat het verschil met Den Bosch is.

	Bevolking	Mannen	GR	GR, PS,TK
RK	12060	3081	175 (5 KK)	442 (76 KK)
PROT	3059	717	26	172
OVERIG	221	37	5	3
Totaal	15340	3835	206	617

Tabel 2: Bredase kiezerspopulatie naar religie en belastingklasse in 1870. GR=Kiezers met inkomen tussen F 15 en F 30 die voor gemeenteraad mochten stemmen. GR, PS, TK=Kiezers met inkomen boven F 30 die mochten stemmen voor gemeenteraad, Provinciale Staten en Tweede Kamer. KK=leden van de Katholieke Kring te Breda.

Er zijn in Breda drie keer meer katholieke dan protestante kiezers. Door het mannen- en censuskiesrecht, gebaseerd op geslacht en inkomen, heeft minder dan 1 op de 18 bewoners kiesrecht. Er zijn maar 823 bewoners met stemrecht voor de gemeenteraad. De katholieke kring vertegenwoordigt circa 10% van de katholieke kiezers uit het rijkere segment en kan veel andere katholieke kiezers mobiliseren om op de goede kandidaten te stemmen.¹

Tot het jaar 1870 heeft de kiesvereniging Eendragt maakt Magt een monopolie. Deze kiesvereniging schuift vooral personen uit de liberaalprotestante bestuurselite naar voren, met af en toe een katholiek. Katholieke kiezers gaan vaak niet stemmen, omdat de kandidaten van Eendragt toch zouden winnen. In 1870 richt advocaat Van den Biesen een RK Kiesvereniging voor West-Brabant. Deze RK Kiesvereniging concentreert zich op de verkiezingen voor de Provinciale Staten van Noord-Brabant en de Tweede Kamer. Het hoofdkiesdistrict kan zeven zetels binnenhalen bij de Statenverkiezingen en twee voor de Tweede Kamer. Tussen 1874 en 1877 weet de katholieke kiesvereniging alle zeven zetels van de Provinciale Staten veilig te

¹ De Jong, 'Eene schifting', p. 138 en 140.

stellen. Vier van de zeven zijn lid van de Katholieke Kring.² In 1871 komt de eerste persoon in de Tweede Kamer vanuit het katholieke hoofdkiesdistrict Breda: jonkheer C. Van Nispen tot Sevenaer. Het geheim van de katholieke overwinning zit vooral in een hogere opkomst onder katholieke kiezers. Zowel de geestelijken van het bisdom als de Katholieke Kring motiveren hun achterban om te gaan stemmen.

In Breda komt een politieke omslag buiten de kiesvereniging om en meer vanuit de katholieke ondernemers. De al genoemde Frans Rijkers en J.J. Nelissen komen in 1873 als eerste voor de ultramontaanse katholieke groep in de gemeenteraad. Waarbij Nelissen zich nadrukkelijk afficheert als de vertegenwoordiger van de handel en de economie. Rijkers komt direct in de raad met 300 stemmen. Er zijn 585 geldige stembriefjes ingeleverd. Nelissen moet eerst nog een tweede ronde ingaan, maar hij komt uiteindelijk met 304 stemmen in de raad.³ Deze overwinning is de aanleiding om de Bredase Katholieke Kring op te richten.

Twee jaar na de oprichting, in 1875, heeft de Kring al een grotere rol bij de raadsverkiezingen. Op 16 juli schuift de Kring vijf kandidaten voor de raad naar voren, waarvan er drie worden gekozen: J.J.L. Ingenhouz, J.A. van Aken en J.C. Rosu.⁴

Weer twee jaar later ontstaat binnen de Katholieke Kring een conflict over de politieke rol van de Kring bij de verkiezingen voor de raad.⁵ Duijghuisen heeft al aandacht besteed aan de 'affaire Rijkers'. In 1877 vormt zich een groepje personen rondom de secretaris van de Kring, Frans Rijkers. Hij wil dat de Kring gaat acteren als kiesvereniging. Bij laatste gemeenteraadsverkiezingen hebben volgens hem de katholieken een slechte uitslag gemaakt, omdat er alleen een informele groep van vijftien katholieken een kandidatenlijst opstelt. Zij willen of durven hun namen echter niet onder de kandidatenlijst te zetten.⁶ Rijkers wil dat de katholieken net als de liberalen met open vizier gaan strijden. Hij moet het ook als een achteruitgang hebben gezien ten opzichte van de verkiezingen in 1875 wanneer de Kring heel duidelijk eigen kandidaten naar voren brengt. Ondanks verzet van president Van Hal en thesaurier Merkelbach krijgt op 20 november een voorstel om het oprichten van een eigen kiesvereniging te gaan voorbereiden het groene licht van de aanwezige zeventien leden. Het lijkt op een van te voren geregisseerde coupoging van de 'groep Rijkers' tegen de andere leden van het bestuur. Het conflict dat zich hierna uitrolt zou een paar maanden Breda beheersen en de lezers van de liberaalgezinde Bredasche Courant zouden er van gaan smullen. Waarom loopt dit conflict zo snel hoog op? Het lijkt erop dat zich rond Rijkers een groepje vormt van personen die zich laten beïnvloeden door veel radicalere katholieken uit België. Rijkers inviteert regelmatig de in Turnhout woonachtige dichter Lodewijk de Koninck. Naast dichter was hij inspecteur van het katholieke onderwijs in België. Hij is geboren in Hoogstraten, dus dicht bij Breda. Zijn gedicht *Het Menschdom verlost* maakt grote indruk en wordt verplichte kost voor leerlingen in het katholieke onderwijs in België.⁷ Voor ons gevoel van nu is het een gedicht in gezwollen taal over de verlossing van de mensheid door Jezus. Rijkers draagt voor uit dit gedicht en als De Koninck Breda bezoekt logeert hij in het logement van Rijkers. Als ultramontaans katholiek valt hij uit tegen het liberalisme, de Verlichting en het de vrijmetselarij. Een andere Vlaamse spreker uit de Rijkers-stal die in bij de Kring komt spreken is J.S. De Beucker. Deze De Beucker geeft les in Antwerpen en hij geeft een lezing over de uitwerking van een druppel water op aarde. Aan het einde van zijn

² SAB, *Bredasche Courant*, 1874-05-10. J. van Hal, J.A. van Aken, Van den Biesen en Max van Dam.

³ SAB, *Bredasche Courant*, 1873-07-13, 1873-07-27 (advertentie Nelissen), 1873-07-31 (uitslag Nelissen) en 1873-08-31 (installatie van Rijkers en Nelissen)

⁴ SAB, KK, inv. nr. 1, vergadering van 1875-07-16. De vijf kandidaten: J.J.L. Ingenhouz, J.A. van Aken, J.A.J.W. van Hal, W.G.H. Rombouts en J.C. Rosu.

⁵ Duijghuisen, *Geschiedenis van Breda III*, p. 134-136.

⁶ SAB, KK, inv. nr. 1, 1877-09-07 en 1877-11-20.

⁷ De Koninck, *Het menschdom*. Rooses, 'Heldendicht'. Bespreking glicht.

lezing roept hij de aanwezigen op te volharden in de strijd tegen het liberalisme.⁸ De groep Ridders wil net als deze Vlaamse sprekers voorop gaan in de politieke strijd tegen de liberalen. De andere bestuursleden schrikken terug voor deze openlijke strijd met het liberale blok en regelen de zaken liever achter de schermen. Het is opvallend dat Van der Biesen zich zeer negatief uitlaat over De Koninck.

De groep rond Ridders bokst duidelijk op tegen een andere groep van merendeels bestuursleden die zich heeft geformeerd rond vicepresident Van den Biesen. In deze groep zitten verder president Jos van Hal en de net afgetreden thesaurier Frans Smits van Waesberghe. Allemaal personen uit de hogere burgerij. Ridders neemt hen van alles kwalijk. Dat kunnen we vooral opmaken uit een ingezonden brief in de Bredasche Courant door een anoniem lid van de Kring, een lid met duidelijk veel sympathie voor Ridders en misschien wel Ridders zelf.⁹ Omdat het notulenboek van de Kring zwijgt weten we alleen dankzij de Bredasche Courant dat er op zaterdagavond 8 december 1877 een speciale ledenvergadering van de Kring plaatsvindt met 70 leden. Op deze avond begint de eerste ronde van een gevecht tussen de groep Van den Biesen en de groep Ridders. Door alle verwijten over en weer wordt er veel duidelijk over de achtergronden van het conflict.

Kleine ondernemer (logementhouder) Ridders voelt dat hij moet opboksen tegen de rijke president Jos van Hal en brouwer Smits van Waesberghe. Ridders neemt hen kwalijk dat ze de belangen van de kleinere, katholieke ondernemers niet genoeg verzorgen. Sprekers mogen bijvoorbeeld niet altijd in zijn logement logeren. De versiering van de zaal besteedt het bestuur soms uit aan niet-leden. Dat groot tegen klein speelde zich op allerlei manieren af en Ridders voelt zich vaak in het openbaar vernederd. Regelmatig duikt daarbij de naam op van de rijke en ambitieuze bierbrouwer Smits van Waesberghe. Deze heeft hem geweerd bij de intocht van de nieuwe bisschop van Breda en hem als enige bestuurslid niet uitgenodigd bij een etentje met Tweede Kamerlid Des Amorie van der Hoeven. Bij een dinertje in zijn logement met de door hem zeer bewonderde spreker De Koninck zegt bestuurslid Smits dat een gewoon wijntje wel volstaat. De dure wijn blijft in de kelder.

Ridders verwijt de groep rond Van den Biesen domheid, lafheid en machtsmisbruik. Zo zouden ze wachten met applaudisseren voor sprekers totdat de bisschop begint te klappen. Ridders heeft ook allerlei verwijten aan het samenspannen aan de groep Van den Biesen en zijn kiesvereniging. Volgens Ridders was Van Hal alleen maar president geworden voor het lidmaatschap van Provinciale Staten. Bovendien zou de kiesvereniging alleen maar dommeriken afvaardigen. Ridders zegt letterlijk: 't'is niet genoeg, dat de kandidaten katholieke en rijk zijn, om door de Katholieke Partij te worden afgevaardigd, maar in de tweede plaats moeten zij knap zijn'. De andere partij verdenkt Ridders er van een kiesvereniging te willen oprichten om zelf in de Provinciale Staten te komen.¹⁰

Met zoveel harde verwijten over en weer zal het nooit meer goed komen. Aan het eind van de vergadering krijgt Ridders acht dagen de tijd zich terug te trekken als secretaris van interim voorzitter Van den Biesen. De echte voorzitter Van Hal weigert namelijk actief te zijn in het bestuur zolang Ridders er in zit. Op zaterdag 22 november is er een vergadering van het bestuur en poogt het bestuur Ridders te overreden zich terug te trekken als secretaris van het bestuur. Dan kan hij gewoon lid blijven. Hij weigert dit aanbod en ontvangt de volgende ochtend een brief van het bestuur dat hij geen lid meer is.

De derde ronde vindt plaats op de eerst volgende ledenvergadering van zaterdag 12 januari 1878. Op voorstel van het bestuur wordt boekhandelaar Eduard van Wees gekozen tot secretaris. Voorzitter Van Hal deelt mee dat de Katholieke Kring geen initiatief gaat nemen om een katholieke kiesvereniging voor Breda op te richten. Wat later blijkt dat de Kring

⁸ SAB, KK, inv. nr. 1, 1876-11-04.

⁹ SAB, *Bredase Courant*, 1878-01-01.

¹⁰ SAB, *Bredase Courant*, zondag 1878-01-06.

zestien leden heeft verloren. Vier gewone leden hebben zeker opgezegd vanwege de 'revolutionaire poging'. Ook de twee Belgische ereleden De Koninck en De Beucker beëindigen hun lidmaatschap.¹¹ De revolte van de kleine tegen de grote katholieke ondernemers is hiermee beëindigd. De groep Ridders heeft verloren. Het heftige en onhandige optreden van Ridders zal hier wel een rol bij hebben gespeeld. Het duo Van Hal en Van den Biesen blijft het bestuur daarna tot het jaar 1902 overheersen.

¹¹ SAB, KK, inv. nr. 2, 1878-08-31. Jaarverslag. De gewone leden die opzeggen zijn: Posthumus - Dekkers - Van der Ven en Van den Westen.

SAB, archief Katholieke Kring Breda inv..nr. 1 Notulenboek 1873-1877

Onder deel van de notulen van de jaarlijkse algemene vergadering van vrijdag 7 september. De leden van de Katholieke Kring te Breda vragen aan het bestuur om een katholieke kiesvereniging op te richten. Bij deze vergadering neemt thesaurier (penningmeester) Smits van Waesberghe afscheid. Bij de vergadering is vice-voorzitter Van den Biesen niet aanwezig. Van den Biesen is voorzitter van de centrale katholieke kiesvereniging Breda, gezeteld in Roosendaal, die leden voordraagt voor de Tweede Kamer en de Provinciale Staten. Deze kiesvereniging draagt geen kandidaten voor bij de gemeenteraad van Breda. Aan het einde van de vergadering komt een explosief voorstel van lid Victor Claessen.

'De heer Victor Claessen vraagt, of het niet in 't belang der vereeniging zou zijn, om bij de verkiezingen een anderen gedragslijn te volgen als to dusverre is gevolgd. De president antwoordt hierop, dat hij van oordeel is om hierover nog eens rijp na te denken, alvorens een bepaald besluit dien aangaande te nemen. Hij vermeent dat het vooralsnog niet in 't belang des Katholieken Krings en is dat den verkiezing zal zijn, dat onze vereeniging qua talis als kiesvereniging optreedt. [In de kantlijn]Evenwel wil hij, daar de vicepresident de voorzitter van de Katholieke Kiesvereniging is, dezen daarover spreken en diens gevoelen inwinnen. Men kan dan later hierop terug komen. R (Rikkers)

De secretaris is van het tegenovergestelde gevoelen met dat des presidents. Hij geeft als zijne meening te kennen, dat, ware de Katholieke Kring bij de laatst gehouden verkiezing voor leden van den gemeenteraad met open vizier opgetreden en hadde het bestuur, met de onderteekening der namen van den bestuursleden, een kiesmanifest uitgevaardigd, de uitslag veel gunstiger voor de Katholieke partij. Ja welligt de overwinning aan onze zijde zou zijn geweest. Ook de heer Eduard van Wees is van dit gevoelen 't welk dan door den president wordt bestreden. Om het late uur komt men tot geen eindbesluit en wordt de vergadering door den president gesloten.'

Onderdeel van de notulen van de buitengewone ledenvergadering van de Katholieke Kring van dinsdag 20 November 1877. De vorige vergadering van 7 september was er over gesproken of er een katholieke kiesvereniging kon worden opgericht door de Katholieke Kring. De zaak wordt nu, tegen de zin van de voorzitter, uitvoerig besproken in deze ledenvergadering. De vraag is: moet de Katholieke Kring een Kiesvereniging oprichten om kandidaten voor de gemeenteraad voor te dragen aan de kiezers.

'Thans vraagt Mr. Victor Claessen het woord om den President de vraag te stellen, of deze reeds aan zijne belofte heeft voldaan, om het in de algemeene vergadering van 7 September laatstleden gesprokene over het oprigten eenen Katholieke Kiesvereeniging voor de keuze van gemeenteraadsleden, in het Bestuur ter sprake te brengen.

De President beantwoordt den vorigen spreker met zijnen verontschuldiging aan te brengen, dat hij, door bijzondere omstandigheden, daartoe den tijd niet heeft kunnen vinden, en dat, in elk geval, de oprigting eener dusdanige vereeniging niet zoo'n grooten haast heeft.

De heer Eduard van Wees is van gevoelen, dat het oprigten eener Katholieke Kiesvereeniging wel urgent is.

De heer B.P. Rubbens uit zich evenzeer, als de vorige sprekers, voor 't oprigten eener Katholieke Kiesvereeniging, maar wil die niet uit den Katholieken Kring gevormd hebben.

De heer Ed. van Wees is van 't tegenovergestelde gevoelen met dat van den heer Rubbens.

De heer W. Merkelbach meent, dat de Katholieke Kring, als Kiesvereniging niet gunstig zou werken.

De heer Ed. van Wees repliceert den vorigen spreker en houdt zijne meening staande, dat juist de Kath. Kring als Kiesvereniging moet optreden.

De president beantwoordt de verschillende sprekers en blijft persisteeren bij zijn gevoelen, dat de Kath. Kring niet moet optreden als Kiesvereniging. Hij treedt hierover in wijdloopige beschouwingen, waarbij in 't licht zet, dat bij vorige gemeenteraadsverkiezingen, ook zonder Katholieke Kiesvereniging, onze candidaten zijn gekozen geworden. Hij meent, dat juist van 't optreden des Kath. Krings als Kiesvereniging, niets anders dan een ongunstige uitslag kan verwacht worden.

Toen, ter gelegenheid der laatste verkiezing, een vijftiental kiezers, allen leden des Kath. Krings, in het Hof van Holland een vergadering hielden ter bespreking der maatregelen, te nemen, bij de gemeenteraadsverkiezing, en tot het proclameren der candidaten, is die vergadering later tegengewerkt door leden zelve van de Katholieken Kring. Hij eindigt met, bij herhaling, als zijn overtuiging uit te spreken, dat de Katholieke Kring nimmer met gunstig gevolg als Kiesvereniging kan optreden.

De heer Ed. van Wees beantwoordt den President met aan te voeren dat, van al wat op katholiek gebied hier geschiedt, door de liberalen toch altijd de schuld wordt gegeven aan den Katholieken Kring. Dat het, in elk geval, toch beter is om, openlijk op te treden dan, zooals tot dusverre is geschied, in 't geheim.

De heer B.P. Rubbens kan het belang maar niet inzien, dat juist de Kath. Kring als Kiesvereniging moet optreden.

De heer W. Merkelbach meent ook, dat een kiesvereniging, geconstitueerd buiten de Kath. Kring, gunstiger zal werken.

De heer W. Rombouts leest voor Art. 3 van het H. Reglement: "om het doel in art. 1 der Statuten (het behoud der Katholieke beginselen) te bereiken, kan de Vereeniging optreden overal, waar de Katholieke beginselen te verdedigen zijn," ter betooge, dat het in den geest des Kat. Krings is om ook als Kiesvereniging zich te constitueeren.

De President, herhalende wat hij vroeger reeds wijdloopig heeft uiteengezet, blijft met al zijn kracht zich verzetten tegen het oprigten eenen Kath. Kiesvereniging uit en door den Kath. Kring.

De heer Mr. Victor Claessen zegt, dat, terwijl de President aan zijn persoonlijk gevoelen blijft vasthouden en daartegen over het groot aantal leden ook hunne, met dat des Presidents strijdende, gevoelen blijven aanhangen, de zaak in quaestie geen duim breed vorderen kan. De President komt nogmaals met kracht op tegen het gevoelen van alle vorige sprekers en verklaart, dat de Kath. Kring, als Kiesvereniging, niets vermag om op de verkiezing van den gemeenteraad te werken.

De heer F. Rijkers, de secretaris, vraagt eindelijk het woord, en begint met, in navolging des heeren Rombouts, aan te halen art. 1 der Statuten en art. 3 Het Huishoudelijk Reglement. Art. 1 der Statuten omschrijft duidelijk, ofschoon in korte woorden, het doel, het *raison d'être* van der Kath. Kring: het behoud der Katholieke beginselen. Art. 3 Het Huishoudelijk Reglement verklaart dat art. nader en zegt, dat ter bereiking van het doel, wat de Kath. Kring zich voorstelt, die vereeniging op kan treden overal, waar de Katholieke beginselen te verdedigen zijn. Volgens den geest onzer stichting, dient dat laatste art. eigenlijk gelezen te worden alsof er stond: moet de vereeniging optreden enz.

Het doel toch, waarvoor de Kath. Kring is opgericht, is niet het bij elkander komen om een glas bier te drinken, of om billard of andere spellen te spelen, maar om zamen te werken, met alle krachten, met alle talenten, ons toevertrouwd, tot het behoud der Katholieke beginselen; anders heeft de Kath. Kring geen reden van bestaan.

Vestigen wij onze aandacht op het streven, het werken en zwoegen der liberale partij hier ter stede, vestigen wij onze aandacht vooral op den moed - eener betere zaak waardig - door haar aan den dag gelegd bij den strijd der verkiezingen, letten wij daarbij op de geldelijke offers welke zij zich blijmoedig getroost, ook al weet zij vooruit - zooals bij den verkiezing voor leden der Tweede Kamer en bij die voor leden der Provinciale Staten - dat al die opofferingen te vergeefs worden gebragt; dan kunnen wij, Katholieken, wij leden van den Katholieken Kring, niet anders dan bloozen bij het weinige wat wij doen en bij de flauwheid en laauwheid, waarvan wij in den verkiezingsstrijd blijk geven.

De liberale Kiesvereniging "Eeendracht maakt Macht", die in Art. 2 van hare Statuten het met zoovele woorden uitdrukt, dat haar doel is: "den invloed van kerkelijken aard op staatkundig gebied te bestrijden", legt bij den verkiezingsstrijd dien grooten moed aan den dag, dat zij 1e - hare geestverwanten tot kandidaten stelt en 2e - die kandidaten, met warmte aanbeveelt, in manifesten, voluit met de namen des Bestuurs onderteekend. Uit dat flinke voorbeeld, door de liberalen ons gegeven, moeten wij onzen gedragslijn bij den verkiezingsstrijd afleiden. Wij moeten oprigten een Kiesvereniging, die juist in tegenovergestelde rigting staat met de liberalen en anti Katholieke Kiesvereniging "Eendracht maakt Macht" eene Katholieke Kiesvereniging, die de Katholieke vlag hoog in top houdt. Wij moeten de moed hebben de door ons gestelde kandidaten aan te bevelen in kiesmanifesten en strooibiljetten, met e namen des Bestuurs van die Katholieke kiesvereniging voluit onderteekend. De President heeft gezegd, dat, volgens zijne meening, de uitslag des verkioezingsstrijd nog minder gunstig voor ons zijn zou, indien de Katholieken openlijk door een kiesvergadering zich in den strijd mengden, en dat, in elk geval, de uitslag nog ongunstiger zou zijn, zoo de Katholieke Kring qua talis zich als Kiesvereniging constitueerde".

Tegen deze bewering des Presidents moet ik mij met alle Kracht verzetten. Hoe! wanneer de Katholieken zich vast aanéensloten in een kiezersbond, indien zij ruitelijk voor hunne kandidaten opkwamen, indien zij in é"en woord, met open vizier gingen strijden, zou dan de uitslag minder gunstig voor hen zijn dan bij het was in den verlopen zomer, bij de laatste Gemeenraadsverkiezing? Is dan het spreekwoord, de gouden spreuk der vaderen niet meer waar, dat Eendragt magt maakt? Wat heeft het uitgewerkt, toen, bij de laatste Gemeenteraadsverkiezing, een vijftiental Katholieken in het "Hof van Holland" te zamen kwamen, om daar de verkiezingsmanoeuvres te bespreken en kandidaten voor den Gemeenteraad te proclameren? Zij vaardigden den kiesmanifest uit, ja!, dat zij onderteekenden met de woorden een vijftigtal Katholieke Kiezers. Maar zij hadden den moed niet, die vijftien daar vergaderden, om met hunne namen te onderteekenen. En toch durfden zij zich nomen: de Katholieke Partij. Ja, zij hadden, die vermetelheid, zij die in 't donker woelden, en den moed misten ridderlijk hunne namen te leenen onder het door hen uitgevaardigd manifest. Ik ontzeg ten sterkste aan wie ook die zijne medekiezers wil voorlichten, maar daarbij den moed mist zijn naam te noemen om zich te noemen de Katholieke Partij, zij mogen dan zelfs vijftig, honderd of meer personen zijn. De eerste, de beste deugnet kan ook een dusdanig manifest schrijven, dat doen voorkomen, als uitgaande van honderd Katholieke Kiezers, 't vervolgens bij een Katholieken uitgever doen drukken en zich dan uitgeven voor de Katholieke Partij!

En wat heeft dat alles uitgewerkt? Wat heeft het gebaat dat manifest van de zich noemende, Katholieke Partij? De echte Katholieke Partij heeft, bij de laatste gemeenteraadsverkiezing een nederlaag geleden, zoo groot, als ze hier ooit heeft onderstaan. De liberale partij, zij, die met open vizier streed en haar vaandel hoog omhoog droeg, zag al hare vijf kandidaten gekozen. Kan er zich nog welsprekender feit voordoen, en bevestigt het niet, met onomstootbare bewijzen, dat juist de oneenigheid der Katholieken en hun in 't duister werken, ons, Katholieken, die schandelijke nederlaag hebben bezorgd?

Eenige sprekers willen wel een Katholieke Kiesvereniging oprigten, maar geven, als hun gevoelen te kennen, dat die vereeniging niet door den Katholieken Kring moet worden opgerigt, maar buiten dier Kring zich moet Constitueeren, is, volgens mijn bescheiden opinie, niets anders dan een utopie, een hersenschim. Immers, Mijne Heren, ik daag u uit, mij vijf deftige burgers te noemen, die geen lid zijn van onzen Katholieken Kring, en die den moed zouden hebben zich te scharen en te vereenigen in een Kiesvereniging, die zich de Katholieke noemt en de Katholieke vlaghoog in top houdt. Daartoe heeft schier niemand den moed. Men zou wel willen opgenomen worden als lid in een Kiesvereniging, die, onverschillig welken naam ook, voerde, maar is een Katholieke Kiesvereniging niet.

Daartoe zullen alleen leden van den Katholieken Kring den moed hebben, en waarom nu iets elders zoeken, wat wij hier voor de hand vinden?

Waarom, buiten den Katholieken Kring een vereeniging oprigten, waartoe onze Katholieke Kring zelf de roeping heeft en waarvoor zij eigenlijk in 't leven is geroepen?

De President beantwoordt de uitvoerige en met warmte uitgesproken rede der secretaris, en, daarbij in herhaling tredende van 'tgeen hij ter antwoord der verschillende sprekers, reeds zoo dikwijls heeft gezegd, voegt hij er bij, dat hij verwonderd is, den secretaris thans zoo flink zijn gevoelen te hooren uiten, hem, die in de bestuursvergaderingen over dat onderwerp gezwegen heeft.

Ten antwoord hierop zegt de secretaris, dat gewoonlijk, wat hij in de bestuursvergaderingen voorstelt, door de overige leden van 't bestuur wordt afgestemd, en hij daarom niet altijd de opgewektheid heeft zijn gevoelen bij 't bestuur kenbaar te maken, maar dat liever in de vergadering der leden doet.

De president antwoordt hierop den secretaris, dat dus hieruit blijkt, dat het bestuur in verschillende quaestiën vrij homogeen is. Verder zegt hij nog, dat wij vroeger ook zonder kiesvereniging hebben gewerkt en toch drie onzen kandidaten tot leden van den gemeenteraad zagen benoemd.

De heer W. Rombouts moet het den president toegeven, dat vroeger door ons drie leden zijn in den raad gebragt; maar toen leefden wij onder andere omstandigheden, toen was de liberale partij nog niet zoo goed en krachtig georganiseerd als thans.

De president: 'Indien de vergadering het wil, is 't mij goed, maar wij gaan hoe langer hoe verder van huis'.

De heeren W. Rombouts en Mr. Victor Claessen stellen voor, dat het bestuur het initiatief neme tot het oprigten van een kiesvereniging.

De heer C. Kock zegt: 'zou het niet wenschelijk zijn het gevoelen der aanwezige leden der vergadering te hooren?'

De secretaris vraagt den heer Victor Claessen zijn voorstel duidelijk te formuleren. Hieraan voldoende wordt door den heer V. Claessen zijn voorstel en dat des heeren W. Rombouts geformuleerd in de volgende bewoordingen:

"Het bestuur wordt uitgenoodigd het initiatief te nemen ter bespreking van een anderen modus vivendi, bij de gemeenteraadsverkiezingen, als dat tot dusverre door de Katholieken is gevolgd."

Over dit voorstel wordt de vergadering gehoord, die zich bij acclamatie daarmee vereenigt.'

Stadsarchief Breda (SAB), Microfiches, Bijvoegsel behoorende bij de Bredasche Courant van dinsdag 1 januari 1878.

Ingezonden stukken (Buiten verantwoordelijkheid der Redactie)

Strijd in den Katholieken Kring te Breda

Door een lid van den Katholieken Kring alhier is ons een relaas toegezonden van de onenigheden, welke in den laatsten tijd in dien Kring zijn voorgevallen, en die tot gevolg hebben gehad der verwijdering van den heer Ridders, lid en secretaris van het Bestuur dier Vereeniging, ingevolge artikel 17 harer statuten.

Wij hebben geruimen tijd gearzeld, eer wij er toe overgingen, aan dit relaas eene plaats te schenken in ons blad.

Immers - gelijk wij in ons nummer van 16 december 1877 reeds opmerkten - wanneer het slechts eene zaak geldt, die het intieme leven van en genootschap betreft, achten wij de openbaarmaking daarvan niet wel overeen te brengen met de eenvoudigste begrippen van kieschheid.

Geheel anders wordt de quaestie, wanneer de huishoudelijke twisten tevens een politiek karakter aannemen, en, zulks *in casu* het geval is, verzekerde ons het bedoelde lid van den Katholieken Kring in de navolgende bewoordingen.

Uw blad heeft in het nummer van Zondag 16 December jl. met een enkel woord gewag gemaakt van de ernstige oneenigheden, die in den Katholieken Kring zijn voorgevallen.

Aan 't slot van dat correspondentie-artikel verklaart uwe redactie, dat zoodra zij de overtuiging verkrijgt, dat de huishoudelijke twisten een politiek karakter aannemen, zij niet meer zal aarzelen aan het gebeurde volledige openbaarheid te geven en zij dan hare meening niet achterwege zal houden.

Ik houd mij dus overtuigd, dat, daar de aanleidende oorzaak tot de verwijdering van den heer Ridders uit den Katholieken Kring geen andere dan politieke inzichten ten grondslag heeft, wijl de heer Ridders niet heeft meegewerkt bij de laatste gemeenteraads-verkiezing, en rondborstig zijn meening heeft durven uitspreken over de vaak ongelukkige keuze door de Katholieke Kiesvereeniging, die te Rozendaal zetelt, met betrekking tot candidaten voor de Provinciale Staten uitgebracht, - zij 't op prijs zal stellen door iemand, die van alles oor- en ooggetuige was, naar waarheid te worden ingelicht.

De juistheid der verklaring van meerbedoeld lid werd ons door iemand - aan wiens waarheidsliefde wij niet willen twijfelen - bevestigd. Op dien grond geven wij aan de ons toegezonden mededeelingen, hoe uitvoerig ook, gaarne eene plaats. Zij luiden als volgt:

VERWARRING, STRIJD, AFGUNST, LASTER, ONDANKBAARHEID.

Verleden Zaterdag-avond (feestdag van de Onbevleete Ontvangenis der H. Maagd Maria) had in den Katholieken Kring alhier eene Buitengewone Vergadering plaats. Ruim zeventig leden waren aanwezig. Het doel dier buitengewone vergadering was, luidens de oproepbiljetten: 1e. het verkiezen van een president, wegens het bedanken als zoodanig van den heer J.A.J.W. van Hal; 2e. verkiezing van een commissaris, door het bedanken van den heer H. van Tomputte; 3e. het prae-advies van het Bestuur over het voorstel in de vorige buitengewone vergadering aangenomen. - Aan de bestuurstafel hadden plaats genomen: 1e. de vice-president, de heer Jac. W. van den Biesen; 2e. de thesaurier, de heer W. Merkelbach; 3e. de secretaris, de heer F. Ridders. Het voorzitterschap werd waargenomen door den heer Mr. Jac. W. van den Biesen.

Na de opening der vergadering door den voorzitter werden, op diens verzoek, door den secretaris de notulen der laatstgehouden buitengewone vergadering van 20 November jl. voorgelezen. Tot op de helft der uitgebreide notulen gevorderd, werd hij door den waarnemenden voorzitter onderbroken, met de opmerking, dat, naar hem was bericht, de notulen niet getrouw het in de vorige vergadering gesprokene weergaven; dit had voornamelijk betrekking op de uitgebreide redevoering in die vergadering door den secretaris, den heer Rijkers, gehouden. Op die aanmerking des voorzitters verhieven zich onmiddellijk meerdere stemmen, zoals die van den heer W. Merkelbach, den heer Victor Claessen, den heer F. Smits van Waesberghe en den heer J.A.J.W. van Hal, die allen verklaarden, dat de notulen op het punt der redevoering van den heer F. Rijkers niet met de waarheid overeenkomstig waren. De heer J.A.J.W. van Hal maakte daarbij de snedige (?) opmerking, dat de heer Rijkers *zeker* voor het laatst nog een lezing wenschte te geven en daarom die notulen zoo vervalscht had. Dit incident had ten gevolge, dat de secretaris beleefdelijk verzocht te mogen voortgaan met het voorlezen der notulen; men kon dan na de lezing daarvan, zooals in elke welgeordende vergadering pleegt te geschieden, de aanmerkingen maken. Het werd dientengevolge den secretaris door den voorzitter toegestaan met de lezing der notulen te vervolgen, onder bemerking van n.b. maar wat in te korten. Toen dan eindelijk het laatste gedeelte der notulen nog was voorgelezen en de voorzitter de vraag stelde, of iemand ook aanmerkingen op de voorgelezen notulen had, verhieven zich dadelijk diezelfde hierboven reeds genoemde heeren, met den uitroep: "Ja, ik, mijnheer de voorzitter!". De voorzitter stelde nu voor, om tijd te winnen, de discussie over de notulen en het arresteren daarvan aan te houden tot de volgende vergadering, hetgeen werd aangenomen - dit alles in strijd met de gewone usanties van elke vergadering, in strijd met het artikel 22 van 't Huishoudelijk Reglement van den Katholieken Kring, waarbij, in zoovele woorden, staat uitgedrukt, dat "*bij den aanvang der vergadering de notulen der voorgaande steeds moeten worden voorgelezen; naar goedkeuring worden ze terstond door den President en Secretaris ondertekend*".

Thans ging men over tot nr. 1 der te behandelen zaken. De voorzitter zeide, dat de vergadering was opgeroepen tot het kiezen van een president, wegens het ontslag genomen door den heer J.A.J.W. van Hal. Hij zeide vervolgens, dat dit genomen ontslag het gevolg was van grove beledigingen in de laatste bestuursvergadering den president en den overigen leden van 't bestuur aangedaan, door den secretaris, den heer Rijkers. Hij zou niet in details treden, maar dat liever overlaten aan den afgetreden president.

Vervolgens, het woord verleend hebbende aan den heer J.A.J.W. van Hal, kwam deze in onthullingen van geheimen, die in de bestuursvergadering waren voorgevallen, en die in elke welgeordende Sociëteit tot de bestuurskamer blijven beperkt. Hij verhaalde dan, op de hem eigene, soms grappige wijze, dat de heer Rijkers in de laatste bestuursvergadering niet alleen hem, niet alleen de twee andere bestuursleden, niet alleen den geheelen Katholieken Kring met zijne eereleden, maar ook de Katholieke Kiesvereniging, die te Rozendaal zetelt, den president dier Kiesvereniging, en de door haar afgevaardigde leden der Tweede Kamer en ter Provinciale Staten, op de grofste wijze had beledigd. Tot staving hiervan ging hij thans de beledigingen opsommen, welke den heer Rijkers tegen die verschillende personen en vereenigingen had uitgebraakt. Hij begon dan met op den voorgrond te stellen, dat hij de heer Rijkers nooit had beledigd. "Wel heb ik hem", zo sprak hij verder, "steeds gehandhaafd tegen den wil der leden in, tegen den wil in van 't bestuur. Ik mag den Katholieken Kring niet laten beledigen door den heer Rijkers; dat heeft hij gedaan in mijn persoon en in de personen der leden zelve. Ik mag de Katholieke Kiesvereniging van Rozendaal niet laten beledigen door Rijkers. De Katholieke Kiesvereniging is beledigd door Rijkers in haar president, in haar karakter, in haar afgevaardigden. Ik zal in geen details treden; te lang zou het duren. Ik ga nu ter zake. Ik zal bedaagd zijn, en hoop dat de verdere discussiën even

bedraagd zullen gevoerd worden, zoals het past in een Katholieken Kring, in de schaduw van het beeld zijner Heiligheid den Paus. Ik kan niet in volgorde treden. De leden zijn door Ridders beleedigd door zijn gezegde: "Zij, die iets zijn in den Katholieken Kring hebben het lidmaatschap aanvaard om verder te komen." O, ik had voor andere lui kunnen spreken dan voor den Katholieken Kring van Breda. En verder, om uit te maken de wetenschappelijke ontwikkeling: "Wij hadden de capaciteit niet om hem te begrijpen. Wij keken naar de handen van Monseigneur om de sprekers toe te juichen." - Ridders heeft den Katholieken Kring beleedigd in zijn eereleden. Reekers was een prul, Reekers moest spreken; hij, wien niemand had begrepen. Maar hij Ridders, mag niet spreken, - en toch dien geachten spreker uit Amsterdam is door het Bestuur het eerlidmaatschap aangeboden. Ridders heeft beleedigd het bestuur. "Wij worden gepousseerd, omdat wij geld hebben. Ik bezit, zegt de heer J. van Hal, dat geld eerlijk, en bovendien heb ik kapitaal in mijn kop. "Jullie zijt prulkerels" zegt Ridders aan het Bestuur. "Wat gij zijt, hebt gij aan mij te danken," vervolgt hij en met zekeren soetsappigheid voegt hij er aan mijn adres bij: "Gij kunt nog niet voorlezen." Toen ik op school ging, hadden we soms nog al vreemden druk te lezen, en volgens de getuigenis van den meester, las ik nogal vrij goed.

"Over de Katholieke Kiesvereniging sprekend, zegt Ridders: "de Kiesvereniging zendt domme lui af: "Ik vraag hierop den heer Ridders, wijs mij aan, waarin ik ben tekort gebleven? - Van den president sprekend, zegt Ridders""Hij is president geworden om in de Staten te komen." En de heer Van den Biesen, die lid kan zijn der Gedeputeerde Staten, heeft daarvoor bedankt. - "Ik zou," zegt de heer J. van Hal, "mijn reden nog lang kunnen rekken, maar ik wil eindigen. Of de woorden, zooals ik ze heb meegedeeld, niet door Ridders zijn gebezigt, mogen de vice-president en de thesaurier getuigen."

OP de vraag van den heer J. van Hal antwoordt de heer Van den Biesen, dat Van Hal waarheid heeft gesproken, en de heer Merkelbach antwoordt: "Ja Ridders heeft 't nog veel erger gedaan."

Nu gaat de heer J. van Hal voort: "O, dat is de reden van mijn bedanken. Ik kan geen zitting nemen in eene vergadering, waar Ridders is."

"Nu met betrekking tot de lezing:

"Den 26sten October hadden wij bestuursvergadering; daarin werd over de verschillende leesbeurten gedurende dit winterseizoen, gesproken. Ridders kwam na een kwartier na den op 't convocatiebiljet uitgedrukten tijd. Hij zei, bij zijn komst, dat hij gewacht had op een brief van den heer J.J. de Beucker te Antwerpen, die had aangenomen de volgende week en spreekbeurt te komen vervullen. In het pas zoeven ontvangen schrijven des heeren De Beucker meldt hij, dat hij, tot zijn spijt, verhinderd is aan zijne belofte te voldoen, doordien zijne tegenwoordigheid vereischt werd bij het feest, den heer Snieders door den Katholieken Kring te Antwerpen aan te bieden, ter gelegenheid van zijne benoeming tot ridder der Leopoldsorde. Dit was dus eene teleurstelling. Ik vraagde den heer Ridders, wanneer nu de eerste lezing zou plaats hebben, waarop Ridders antwoorde, dat zulks in de maand November zou geschieden.

De vergadering werd gesloten, en bij mijn ontwaken, den volgende morgen om acht uur, ontving ik, op mijn kamer, een brief van den heer Ridders, waarop *spoed* stond uitgedrukt. Ik opende en las dien brief, en zag daarin, tot mijn groote verwondering, dat de schrijver het voornemen had den volgende Dinsdag een lezing te houden, om daardoor, zooals hij zich in zijn brief uitdrukte, tegemoet te komen aan 't verlangen der leden, om in October nog een lezing te hebben. Hij haalde daarbij, met die nauwkeurigheid, welke wij van hem gewoon zijn, de artikelen van de statuten aan, die op lezingen betrekking hebben.

Verwonderd als ik was, spoedde ik mij naar den heer Ridders en ontmoette hem te zijnen huize, toen hij om kwart voor negen uit de Kerk kwam. Ik begon met hem te zeggen: Gij zijt toch een wonderman; gisteren hebben we bestuursvergadering; gij spreekt nergens van,

ofschoon de lezingen nog ter sprake kwamen, en nu, vóór dag en dauw, komt gij mij een brief op het dak jagen met de aankondiging eener lezing over drie dagen. Ik dan dat zoo niet toestaan en moet eerst het bestuur daarover consulteren. De lezingen zijn nu eenmaal geregeld, en nu komt gij daar zoo op eens met een lezing tusschen vallen.

"Ah!" zegt Rijkers, "ik mag niet lezen, wel Mr. Victor Claessen of Mr. M. van Dam?"

Mejuffrouw Rijkers komt er bij, en zegt: "Gij most liever bedanken."

"Ik?" antwoord Rijkers, "neen, dan zal ik de boel onderste boven donderen."

"Misschien had Rijkers recht in gewone omstandigheden."

"Er staat in 't Reglement, dat ter vergadering ieder lid voorlezingen kan houden, over vraagstukken van den dag of over wetenschappelijke onderwerpen, en dat hij, die een voorlezing houden wil, verplicht is drie dagen te voren daarvan aan den president kennis te geven, met opgave van den aard en de strekking der voorlezing. Maar nu moest ik 't bestuur hooren. Ik zou dus een dépêche hebben moeten zenden naar Ginneken, aan den heer Van den Biesen, en misschien een telegram naar Rotterdam, naar den heer Merkelbach, en dat kon toch niet!

"Tengevolge nu der uitdrukking, door den heer Rijkers gebezigd, heb ik hem het doen eener voorlezing geweigerd. En nu laat ik de beoordeeling der feiten aan de prudentie der leden over. Ik dank de leden voor de bewijzen van sympathie, mij steeds getoond. Als gij een geschikt man hebt, kiest dan een anderen president. Ik kan met Rijkers niet meer in het bestuur zitten; - ook als gewoon lid, zal ik voor den Kring dezelfde sympathie bewaren als tot dusverre."

Thans komt aan 't woord de secretaris, de heer Rijkers, - hij die daar, als de schuldige aan zoo vele gruwelen (?) en misdaden (?) vóór de vergadering stond. Vóór hij zijn eigenlijke redevoering begon, vroeg hij in beleefde bewoordingen, dat de vergadering hem met hetzelfde geduld en dezelfde welwillendheid mocht aanhooren, zooals zij dat zoeven den president had gedaan; en dat zij vooral hem niet in zijne rede mochten onderbreken.

De waarnemende voorzitter verzekerde den spreker dat hem alle vrijheid zou worden gelaten en niemand hem in de rede zou vallen.

Thans begon de heer Rijkers met te verklaren dat, volgens hem, de heer J. van Hal nog altijd president was, daar uit geen enkel officieel stuk blijkt, dat hij als zoodanig heeft bedankt. In elke sociëteit, in elk college, en te sterker in een vereeniging, die rechtspersoonlijkheid heeft, moet hij, die een mandaat van de leden heeft ontvangen en aanvaard, bij de nederlegging van dat mandaat daarvan doen blijken door een officieel stuk, door hem zelve onderteekend, welk stuk in 't archief wordt bewaard, en aan het Bestuur als bewijsstuk geldt voor de vergadering, ten einde daaruit aan deze te doen blijken, dat de eene of andere vacature aanwezig is. Waar is, vraagt spreker, dat officieele stuk? Mij in mijne qualiteit van secretaris moet dat stuk toch voorzeker bekend zijn. En ik kan U verzekeren, M.H., dat mij geen schrijven van den heer J. van Hal is geworden. Ik erken dus den heer J. van Hal als den voorzitter des Katholieken Krings, en bestempel de keuze door deze vergadering voor een president uit te brengen, als onwettig. - Thans moet ik, M.H., van U eenig geduld vorderen en met U teruggaan tot 't jaar 1872, toen op 1 April in ons land het feest der Watergeuzen zou worden gevierd. In alle steden hadden zich sub-comités gevormd, om dat zogenaamde feest overal te doen vieren, ook door de Katholieken, en hen zoodoende hun eigen schande en hoon te doen verheerlijken. Het feestcomité alhier [voetnoot: Het Comité bestond uit de heeren G. Berman, voorzitter, - Armand Sassen, onder-voorzitter, - M.A. Perk, secretaris; - Jhr. MR. F.X. Verheyen, penningmeester; - R. Buijsen; - Mr. J.L. de Grez; - F.F.C.A. Hanckens; Dr. A.A. van Heusden; - Dr. J.J. de Hollander; - J.G. Jonckheer; - H.J. van Maldeghem; - Mr. H.A.D. van der Meer; - Mr. A. Pels Ruijcken; - P. Stolk; - Jhr. B.L. Teding van Berkhout; - L. de Vlaming; - Mr. P. van Weel] had zich verzekerd van de toestemming des Ministers van Oorlog, ter verkrijging der groote zaal van de K.M. Academie, ten einde daarin door de uit te

nodigen muziek- en zanggezelschappen een monster-concert te doen geven op het zoogenaamde feest der nationale onafhankelijkheid. Alle vereenigingen, welke zich hier ter stede aan de schoone toonkunst wijden, werden dan ook door het feestcomité uitgenoodigd tot deelname aan dat groote concert, o.a. *Mannenkoor*, de Vereeniging *Voor het Volk*, door het *Volk*, de Koninklijke Harmonie *Vlijt en Volharding*, enz. Het *Mannenkoor* weigerde deel te nemen aan het bedoelde concert. Thans was de beurt aan *Vlijt en Volharding*. Er werd een algemeene vergadering uitgeschreven, waarin het verzoek der feestcommissie zou worden voorgesteld en in discussie gebracht. Ik ging bij eenige Bredasche heeren vragen, of zij den moed hebben, tegen het voorstel des bestuurs tot deelname aan dat monster-concert met al de kracht hunner overtuiging op te komen; maar niemand hunner had daarvoor den moed. Ik begaf mij dan als gewoon lid ter vergadering, en toen het voorstel door een liberaal lid met alle kracht werd aangeprezen, daar het, volgens hem, hier gold als de viering van den driehondersten verjaardag der aurore onzer vrijheid en van ons onafhankelijk volksbestaan, en toen ik mij had vergewist, dat niemand der talrijke aanwezige katholieken in de bres wilde springen voor de eer onzer Heilige Gorcumsche Martelaren, die, ten gevolge der inname van Brielle, op die plaats zelve met hun bloed de waarheid van hun heilig geloof bezegelden, toen ben ik opgestaan en heb, met verwijzing op het stilzwijgen dezer zelfde Koninklijke Harmonie toen het gold de viering van het grootste jubelfeest, wat de wereld ooit had aanschouwd, - met al de kracht mijner overtuiging tegen de deelname gesproken van een feest, wat ons Katholieken tegen de borst stuit, omdat het ons herinnert aan den smadelijken hoon onzer Heilige Moeder de Kerk, in het heiligste wat Zij bezit, op de schandelijkste en laaghartigste wijze, aangedaan.

Mijne redevoering had dan ook het gevolg, dat het voorstel tot deelname aan 't zoogenaamde feest van 1 April 1872 met verpletterende meerderheid door de vergadering werd verworpen. Door deze stemming in het grootste gezelschap van Breda is dan ook hier het Watergeuzenfeest totaal gevallen in het water. Thans waren de gemoederen der Bredasche Katholieken wakker geschud, en bij de eerste vacature in den Gemeenteraad, die op 't oogenblik dat ik sprak, niet was te voorzien, ging er maar één stem onder de Katholieken op, en zij kozen hem, die tot U spreekt, eenparig tot hun candidaat voor den gemeenteraad. - Maar de liberalen hadden ook niet stilgezeten, en door allerlei manoeuvres, door drank en geld, wisten zij 't zoover te brengen, dat zij, bij herstemming, hun candidaat, met een meerderheid van slechts zes stemmen verkozen zagen. Maar de Katholieken zouden zich op eerlijke wijze wreken. Toen een jaar later, bij de periodieke aftreding, vijf leden voor den gemeenteraad moesten worden gekozen, werd de persoon, die voor U staat, bij eerste stemming tot lid van Breda's gemeenteraad gekozen. Thans hadden de Katholieken hunne krachten beproefd, en nu begon men van lieverlede en bij vergelijking te denken aan de krachten, die door de Katholieken zouden kunnen worden ontwikkeld, zoo zij in een nauwen band vaster waren aanéengesloten. En dit had ten gevolge de eerste bespreking tot het oprichten van een Katholieken Kring, die op 17 Augustus 1873 onder mijn dak het levenslicht zag. Dus M.H., mijn moedig optreden voor de Katholieke belangen, is de aanleidende oorzaak geweest voor het stichten van Breda's Katholieken Kring, waarvan ik de eer heb een der oprichters te zijn, en waarin ik van den beginne af, door uw aller vertrouwen, als bestuurslid zitting heb. En nu, terugkomende op het gezegde des presidents: "Ik heb Ridders nooit beleedigd", ga ik met U eenige jaren doorloopen en U opsommen de vele grievende beleedigingen, mij, zolang ik in 't bestuur zitting heb, door mijne verschillende mede-bestuursleden aangedaan. Ik begin met Januari '77. Door mijn bemoeiingen, had ik het zoover gebracht, dat de groote Zuid-Nederlandsche dichter Lodewijk de Koninck, voor 't eerst op Noord-Nederlandschen grond hier in onze Katholieken Kring zijn onsterfelijke verzen zou komen voordragen. In de voorgaande bestuursvergadering was met eenparige stemmen besloten den heer De Koninck, evenals met de heeren Des Amorie van der Hoeven en Dr. Schaepman was geschied, per

rijtuig van 't station af te halen, in den Ouden Prins te doen logeeren, en verder na de lezing een souper in genoemd hotel aan te bieden. Maar wat gebeurt! In den morgen van den dag der lezing komt bij mij de president, die mij zegt: " Och Rikkers, uw omnibus rijdt toch naar 't station; gij kunt dus De Koninck goed daarmee afhalen". Dit geschiedde; ik haal den grooten dichter af, breng hem in mijn huis en geef den president onmiddellijk kennis van de komst des sprekers.

De president verwaardigt zich een oogenblik *acte de presence* te doen, maar laat verder voor den ganschen dag mij met den geachten man bezig, tot 's avonds acht uur, het uur der lezing. Na de lezing van Belgisch grooten bard, dien ik van ganscher harte toejuichte, ofschoon sommigen onder zijn gehoor zich op alles behalve fatsoenlijke en gunstige wijze over hem uitlieten, werd mij door den president verzocht, in zijn naam en dien des bestuurs, den grooten dichter een woord van dank en hulde te brengen.

Daar, volgens mijne meening, mijn zwakke woorden veel tekort schoten, om naar waarde te bedanken hem, die als een der schitterendste sterren aan Neerlands literarischen hemel schitteren, zoo ontleende ik aan verschillende werken van De Koninck' s dichtbroeder, Dr. Schaepman, eenige fragmenten, toepasselijk op de verheven stof, zoo even door hem op zoo meesterlijke behandeld, welke gedichten van Noord-Nederlandsch grootsten dichter ik alzoo ter eere van den grootsten der Zuid-Nederlandschen dichters voordroeg; en terwijl ik hiermee bezig, en dus de tolk was van Breda's Katholieken Kring, verstoutte zich de toenmalige thesaurier, de heer F. Smits, om op kwajongensmanier achter in de zaal, luide te vragen: : Wie Rikkers het recht gaf daar weer verzen de declameeren; wie hem daar het recht gaf daar te spreken.?" Maar dit is nog niet de enige belediging, welke ik van den heer Smits dien dag moest ontvangen. Toen het souper ten mijnen huize een aanvang zou nemen, ging de heer Smits naar mijn kellner, en beval hem niet dan *ordinairen* wijn te presenteeren, en geen fijnen wijn voor te zetten, zooals dit bij Des Amorie van der Hoeven en Schaepman was geschied. De eer om den heer De Koninck te huisvesten was volgens den heer Frans Smits, voor mij, logementhouder, reeds genoeg. Iets te verdienen, daarvan mocht natuurlijk bij Rikkers geen sprake zijn.

Nu volgt de lezing van Jhr. Carel van Nispen, die, ook door mij ondersteund, in De Kroon moest logeeren, den Katholieken Kring *zeventig gulden* kostte; - maar aan Rikkers iets te laten verdienen, ter loon voor alles, wat hij zich in 't belang des Katholieken Krings getroostte, dit mocht niet; daarvoor zorgde het bestuurslid F. Smits.

Toen op 10 Augustus ' 74 Monseigneur H. van Beek, zijn plechtige intocht hield in zijn bisschopsstad, werd ik door den heer Smits van het voorplein van 't bisschoppelijk paleis geweerd, ten aanschouwen van 't groote Bredasche publiek.

In Juli ' 75 kwam Mr. Des Amorie van der Hoeven, het pas door Breda verkozen kamerlid, hier om zijn opwachting bij eenige zijner vrienden te maken. Ik had ook de eer een visite van hem te ontvangen. ' s Avonds gaf de heer Frans Smits, ter eere van den nieuwen volksvertegenwoordiger, een souper, waarbij hij al de leden van 't bestuur des Katholieken Krings uitnoodigde; alleen mij liet hij thuis!

Op 16 Juni ' 76, toe de wereld het dertigjarig Pausschap van Z.H. Pius vierde, en ik ziek, en de president door sterfgeval in de familie afwezig was, bemoeide zich de heer Mr. Van den Biesen met de te verrichten werkzaamheden. Maar wien koos hij uit om de zaal, met bloemen en groen te versieren? De heer Bruijnseels, die bij de inwijding der zaal, kosteloos en belangeloos, het geheel lokaal zoo smaakvol en sierlijk had gedecoreerd, werd door den heer Van den Biesen hier ontboden, op 't zelfde oogenblik dat ook zijn groote concurrent Van Poppel hier was besteld; - die twee collega's ontmoetten elkander hier, en 't gevolg was, dat de heer Bruijnseels, ons medelid, de plaats moest ruimen voor iemand, die geen lid is onzer Vereeniging, en het doel, door haar beoogd, niet gerekend kan worden na te streven.

Op 3 Juni '77, 's Pausen gouden bisschopsfeest, werd de zaal versierd, 't welk een schat gelds heeft gekost. Maar bij al die pracht ontbrak iets, dat bij alle feestvieringen een voorname plaats moet innemen, een jaarschrift, waaruit aan iedereen duidelijk bleek, welk feest er werd gevierd. Ik had een paar krachtige en schoone chronogrammen gereed, maar zij mochten niet worden geplaatst, uit vreeze dat de bezoekers te veel aandacht zouden vestigen op den vervaardiger, die ook bij de inwijding der zaal er een achtal geleverd had.

De president heft verklaard mij nimmer beleedigd te hebben?

Maar let nu eens goed op, M.H.:

In Juli '77, bij de gemeenteraadsverkiezing, die voor de Katholieke partij zoo schandelijk is afgelopen, was ik om reden van gezondheid voor eenige dagen de stad uit gegaan, om op het vrije veld mijn geschokt zenuwgestel tot rust te brengen, en tevens om mij in 't geheel niet te bemoeien met den strijd der verkiezing. Door bijzondere omstandigheden moest ik, tegen mijn zin, juist daags vóór den verkiezingsdag, naar huis terug. Ik voldeed aan mijn burgerplicht en ging stemmen. - Een paar dagen later ontmoette ik den heer J. van Hal, in gezelschap van de heeren Maassen, Van Aken, Rombouts en De Haan. Bij hen komende, feliciteerde ik den heer De Haan met zijne herkiezing, en daarna den heer J. van Hal met zijne gedeeltelijke overwinning, doordien hij in herstemming was. De heer J. van Hal, in plaats van mij voor mijne attentie te bedanken, ging eenige passen achteruit, en met het hem eigen gebaar, zeide hij mij: "Ik heb met u niets te maken, mijnheer Rikkers! Wij beginnen u te kennen. Gij speelt een valsche rol. Al hetgeen geschied is, daarvan draagt gij de schuld. IK zal voor de partij vallen, maar gij zijt daarvan de oorzaak."

Ik mocht al antwoorden, dat ik wegens mijne langdurende ongesteldheid, mij met niets geestvermoeiends mocht bezighouden, en daarom en om den schijn niet op mij te laden, dat ik mij met de verkiezing had afgegeven, voor een tijd lang naar buiten was gegaan; 't hielp niets, ik was de *faux frère*, ik speelde een valsche rol, ik heulde met de tegenpartij.

Dit is, M.H., wel de grootste beleediging, die men mij kan aandoen, door te zeggen, dat ik mijne beginselen verzaak. En dat werd mij door den heer J. van Hal verweten in 't openbaar, op een der pleinen dezer stad. En ondanks die grove beleediging, mij aangedaan, heb ik toch bij de herstemming voor den heer J. van Hal gewerkt, en toen iets gedaan, wat later de eer had in extenso in *Het Handelsblad* van Amsterdam te worden opgenomen. Zoo heb ik mij toen gewroken jegens hem, die mij zoo grootelijk beleedigd had.

Nog iets, M.H., ten bewijze hoe de leden van 't bestuur, en met name de heren J. van Hal en Jac. W. van den Biesen, steeds mij in mijne zaak hebben benadeeld.

Op 17 Augustus '76 zou de heer Barge uit Nijmegen hier spreken. In de bestuursvergadering was bepaald, dat hij zou worden afgehaald, en hem gevraagd in welk hotel hij wilde logeren. Op den dag zijner komst ontving ik een briefje van den heer Jac. W. van den Biesen, waarbij hij mij kennis gaf, dat de heer F. Smits in zijne plaats met mij den heer Barge zou afhalen. Toen ik met de vigilante bij den heer Smits aankwam, verhaalde mij deze, dat hij eveneens een brief had ontvangen van den heer Jac. W. van den Biesen, hem verzoekende voor den heer Barge een kamer te bestellen in "De Kroon", en tevens in zijne plaats met Rikkers dien heer af te halen. Ik gaf hem als mijn vermoeden te kennen, dat de heer Van den Biesen dien eigen dag een schrijven of een telegram van den heer Barge zou hebben ontvangen, waarin hem verzocht werd een kamer in "De Kroon" te gaan bespreken. Wij brachten dus den heer Barge zonder een woord daarover te spreken, in "De Kroon". Toen, een uur later, de heer Van den Biesen bij mij kwam uitspannen, zeide ik hem, dat wij Barge in De Kroon hadden gebracht. Gij hebt zeker een telegram van den heer Barge ontvangen, zeide ik hem, waarin hij u verzocht voor hem een kamer in De Kroon te bestellen? O neen, antwoordde mij de heer Van den Biesen. "Maar, ging ik verder, met welk vermeet gij u dan, tegen het besluit van 't bestuur in, voor den heer Barge een kamer te bestellen in een bepaald logement, wel wetend,

dat bepaald was hem af te vragen, waar hij wenschte te logeeren? En het antwoord luidde: O, ik dacht dat Barge niet anders dan in De Kroon kon logeeren.

Om den heer Mr. Van den Biesen duidelijk te maken, welke beleediging hij mij had aangedaan, gebruikte ik de volgenden vergelijking:

Verbeeld u, dat iemand van buiten mij komt, die mij naar een goed, knap en eerlijk advocaat vraagt. Ik zend hem naar u, Mr. Van den Biesen, met een briefje, waarin ik u verzoek den brenger dezes te geleiden naar Mr. Pels Rijcken.

Nog een ander bewijs van de goede bedoelingen der heeren mijwaarts:

Ter gelegenheid van 's Pausen dertigsten verjaardag als Paus, had de zouaven-broederschap het voornemen gevormd hier in Breda eene grote réunie te houden van de oud-zouaven, zoowel uit Frankrijk en België als uit Nederland. Ik was toen ziek. Wat doet nu de president? Op het tot hem van de voorzitter van 't zouaven-comité gericht schrijven, antwoordt hij eigenmachtig, dat de Katholieke Kring zich in geenene deele kan aansluiten bij de voorgenomen réunie der zouaven en met hen niet kan meewerken, maar dat hij hen aanraadt hunne vergadering in eene andere plaats te houden. De heer J. van Hal had zich na ontvangst van bovengenoemd schrijven, met den heer Jac. W. van den Biesen, naar Monseigneur den Bisschop begeven, ten einde aan Z.D.H. ten sterkste aan te raden om met al zijn gezag die voorgenomen réunie hier ter stede tegen te gaan. Verbittering en onverdraagzaamheid zouden worden aangekweekt, enz, enz. Monseigneur gaf toe, en zoo geschiedde het, dat een bron van welvaart voor mij werd gesloten, juist door hen, die als eigen geloofsgenooten en geestverwanten toch wel iets over mochten hebben voor hem, die toch der Katholieke Partij groote diensten heeft bewezen.

Nu kom ik tot de door mij te houden lezing: Ik wilde den leden zooveel mogelijk voldoening geven, en daarvan maakte ik gebruik, toen ik 's avonds van de bestuursvergadering thuis kwam, en een flink stuk in "Onze Wachter" las, om den president onmiddellijk kennis te geven, dat ik drie dagen later een lezing wilde houden. In stede van, zoals ik verwacht had, daarop onmiddellijk een *fiat* te krijgen, kreeg ik 's morgens een bezoek van den president, die mij met verwondering te kennen gaf, dat ik, ofschoon daar gisterenavond daarvan gezwezen, thans hem een lezing aankondigde. Hij kon dat maar zoo niet toestaan, en moet daarover eerst met de andere bestuursleden spreken. Ofschoon ik hem daarop aanmerkte, dat het bestuur niets te maken had met de lezing, wyl de statuten duidelijk alleen van den president gewagen, wien de lezing moet worden aankondigd, antwoordde hij: "Ja, dat weet ik wel, 't alles wel volgens 't Reglement, maar ik vind het toch niet vertrouwelijk omgaan met 't bestuur, om daarvan gister-avond niets te reppen."

Daarop antwoordde ik hem, dat ik gister-avond niet wist, dat ik een paar uur later 't voornemen zou maken een lezing te houden; dat ik niet begreep, hoe de president iets tegen de lezing kon hebben, of 't moet soms zijn, dat hij niet wilde dat ik sprak.

Hierop antwoordde hij: "Neen, ik verbied het U." Daarop zei ik hem: "Gij zult mij nog dwingen ontslag te nemen. Mr. Victor Claessen moet in mijne plaats komen." Waarop de president mij toevoegde: "Nu, bedank maar." Toen zeide ik: "Weet wel, als ik bedank, dat dan uw Kring inéénstort," - en hiermee was onze samenspraak ten einde.

Wat is er nu de beleediging, door mij den president aangedaan, die hem aanleiding gaf om met verkrachting van ons Reglement, mij het recht te ontzeggen, aan ieder lid gewaarborgd, om een spreekbeurt in den Katholieken Kring te vervullen?

En hiermede eindig ik vooreerst, M.H.

Thans stond de heer F.Smits op, om te verklaren, dat hij niet geluisterd had naar 't begin der rede van den heer Rikkens, daar dit met de zaak in quaestie niets gemeens had. Alleen had hij onthouden, dat Rikkens zich beklaagd had door hem van 't voorplein van 't bisschoppelijk paleis te zijn gedrongen. Hij kon dit zich niet meer herinneren; 't kon zijn, dat 't gebeurd was.

Maar dit wist hij, dat Ridders altijd door den president, tegen den zin der andere bestuursleden in, veel te toegevend was behandeld.

Toen den heer Ridders den voorzitter nogmaals het woord vroeg, ten einde hierop te repliceren, en tevens, om, naar eenige rust, thans de beschuldigingen te ontzenuwen door de overige bestuursleden tegen hem ingebracht, werd hem dit door den voorzitter geweigerd met de woorden, dat de vergadering thans genoegzaam was ingelicht en hij het woord aan niemand meer verleende, maar thans zou overgaan tot het doel, waartoe deze vergadering was samengeroepen, namelijk het kiezen van een president.

De heer Van Hal werd door president gekozen, die verklaarde dat mandaat niet te kunnen aanvaarden; zoolang de heer Ridders in het bestuur zitting bleef nemen. Daarop vroeg de voorzitter den heer Ridders categorisch af, of hij wilde bedanken als secretaris.

De heer Ridders, het woord verkregen hebbende, maakte daarvan gebruik, om in een paar krachtige bewoordingen de beschuldigingen te ontzenuwen, als zou hij de overige bestuursleden hebben beleedigd. Men had hem niet verstaan, zeide hij: hij had niet gezegd, dat zij domme lui waren, maar wel, dat er door Rozendaal wel eens alles behalve ontwikkelde lieden naar 's Bosch waren afgezonden; hij had niet gezegd, dat de president der Kiesvereniging en de ander lid des Katholieken Krings was geworden om vooruit te komen, maar wel dat de tegenpartij zulks beweerde; hij had gezegd, ja, dat de president een redevoering, door hem secretaris gesteld, nog niet behoorlijk kon voorlezen, maar overigens had hij zijne mede-bestuursleden niet beleedigd, en hij had ook geen intentie te beleedigen, hetgeen ook zijne gewoonte niet is.

Op de herhaalde vraag des voorzitters, of de secretaris als zoodanig wilde bedanken, antwoordde deze niet. Toen zei de voorzitter, dat men hem acht dagen beraad zou geven, en bleef hij dan nog weigeren, dan zou men beproeven hem, volgens een ander lid, als lid te doen vallen, als zijnde onwaardig langer lid te zijn van Breda's Katholieken Kring.

En hiermee was deze berichte vergadering geëindigd.

De heer Ridders, de stichter van den Katholieken Kring, is dus op het punt van, als een onwaardig lid, te worden uitgesmeten door de intrigues van hen, die najiverig op zijne goede gaven, zich vergonden hebben hem uit hunnen Kring te verwijderen.

DE SCHANDDAAD IS VOLTROKKEN!

Op Zaterdag-avond 22 December jl. was er bestuursvergadering, opgeroepen door den vice-president Mr. Jac. W. van den Biesen. Daarbij waren tegenwoordig de twee commissarissen, de heeren Mr. Victor Claessen en B. van Dongen. De vergadering was alzoo in haar geheel samengesteld uit de heren Van den Biesen, W. Merkelbach, F. Ridders, bestuursleden en de twee bovengenoemde heeren commissarissen.

Na de opening der vergadering zeide de vice-president, dat de notulen der vorige bestuursvergadering niet behoefden te worden voorgelezen; en dit alweer in strijd met het Reglement, ondanks het protest van den secretaris, en heer Ridders.

De vice-president las daarop voor een ingekomen schrijven van den volgenden inhoud:

Aan het Bestuur van den Katholieken Kring te Breda.

De ondergetekenden, leden van den Katholieken Kring te Breda, verzoeken, naar aanleiding der mededeeling van het bestuur, en der gevoerde discussiën in de algemene vergadering van 8 December jl., op den heer Ridders art. 17 van ons Reglement toe te passen.

(get.) Eduard van Wees

Rubbens,

L.M. Verhoeven,

J.B.A.J. de Kort,

L.C.A. de Kort

G. Michielsen

F. Smits van Waesberghe.

De heer Rijkers maakt de opmerking, dat art. 17 van 't Huishoudelijk Reglement spreekt van "Leden van het bestuur of commissarissen, die niet binnen het half uur na den bepaalden tijd in de algemeene, buitengewone- of bestuursvergaderingen tegenwoordig zijn, of van hunne verhindering bevorens niet schriftelijk hebben kennis gegeven, eene boete van 25 cents verbeuren".

De vice-president antwoordt, dat, ofschoon er in het schriftelijk verzoek van de zeven leden sprake is van ons "Reglement", klaarblijkelijk hiermee bedoeld wordt de *statuten*, waarvan art. 17 luidt als volgt:

"Het Bestuur heeft het regt en is verpligt, om de leden, die de vereischten van art. 14 niet vervullen, of het lidmaatschap onwaardig zijn, onverwijld uit den Katholieken Kring te verwijderen."

"Voor en alear het bestuur echter tot dezen maatregel overgaat, is het verpligt het uit te sluiten lid in vertrouwen hiervan te onderrigten. In geval van verwijdering, bestaat geen aanspraak op teruggave der contributie of op eenig aandeel der bezittingen van den Katholieken Kring".

Hierop vraagt de heer Jac. W. van den Biesen den heer Rijkers af, of hij als secretaris wil bedanken; waarop deze in ontkennenden zin antwoordt, aan iedereen het recht ontzeggende tot hem dusdanige vraag te richten, daar hij, door de algemeene vergadering gekozen is tot lid van 't bestuur, en wel, nadat zijn mandaat was verstreken, opnieuw door de leden was herkozen, hij door niemand kon gedwongen worden afstand te doen van het mandaat, hem door het vertrouwen der leden opgedragen.

Alsnu vraagt de vice-president, naar aanleiding van art. 10 Huishoudelijk Reglement, den commissaris Victor Claessen af, wat zijn gevoelen is betreffende het zoeven voorgelezen verzoekschrift der leden.

De heer Victor Claessen wenscht in 't belang van den Katholieken Kring, dat de heer Rijkers bedankt als bestuurslid. Indien Rijkers als zoodanig niet bedankt, en het bestuur verder het besluit mocht nemen den heer Rijkers als lid te doen verwijderen, dan legt hij zich daarbij neer.

Daarop vraagt de vice-president het gevoelen van den anderen commissaris, den heer B. van Dongen. Deze antwoordt: "dat hij een buitengewone voldoening zou hebben, als de heer Rijkers bedankte als bestuurslid, en dat in 't belang van den Katholieken Kring. Hoe het echter zij, hij is er sterk tegen, dat de heer Rijkers door het bestuur als lid uit den Katholieken Kring wordt verwijderd."

Na het gevoelen der twee commissarissen gehoord te hebben, zegt de vice-president, dat hij de heeren commissarissen bedankt, en geeft hun te kennen dat zij thans de vergadering kunnen verlaten.

Nadat de twee commissarissen de bestuurskamer hebben verlaten, vraagt de vice-president andermaal de heer Rijkers, of hij thans nog niet als bestuurslid wil bedanken.

De heer Rijkers antwoordt hierop: dat 1e het bestuur niet voltallig is, wegens ontstentenis van den president; dat 2e aan het Huishoudelijk Reglement bepaalde getal commissarissen één ontbreekt, door 't bedanken en 'vertrek van den heer Van Tomputte; dat 3e in geen geval door het bestuur, zooals het op dit ogenblik is samengesteld, een besluit kan worden genomen van zoo'n ingrijpende aard, als het verwijderen van en lid uit den Katholieken Kring: een maatregel, die op het verwijderde lid de grootste straf toepast, die denkbaar is; een straf, welke den persoon, op wien zij wordt, prijsgeeft aan de verachting en schande zijner Katholieke medeburgers en hem in verdenking kan brengen bij zijne tegenstanders op godsdienstig en staatkundig gebied; dat 4e het art. 17 der statuten nimmer van toepassing kan zijn op leden van het bestuur, dat leden kan verwijderen, die het lidmaatschap onwaardig zijn, maar dat het bestuur zich zelf niet kan uitsluiten. Het bestuur staat ver boven de leden en

oefent de controle uit over hun gedragingen. Zoo dit art. op leden van 't bestuur van toepassing ware, zou dit hetzelfde zijn, alsof de Paus zich zelven in den ban deed. De heer Rijkers leest ten overvloede art. 17 der statuten voor, luidende: "Het Bestuur heeft het regt en is verplicht om de leden, die de vereischten van art. 14 niet vervullen (art. 124 luidt als volgt: om lid te kunnen worden moet men den ouderdom van twintig jaren hebben bereikt en ter goeder naam en faam bekend staan.") of het lidmaatschap onwaardig zijn, onverwijld uit den Katholieken Kring te verwijderen."

Thans gaat de heer Rijkers voort: Twintig jaar bereikt; er kan dus, om mij als lid te verwijderen geen andere reden zijn, als dat ik *niet te goeder naam en faam* bekend sta, of dat ik het lidmaatschap onwaardig ben. Ik blijf protesteren uit alle kracht, die in mij is, tegen het onwettig en wederrechtelijk besluit, wat twee leden van het bestuur willen nemen. Gij, zoo gaat de heer Rijkers voort, met u tweeën beschuldigers, getuigen à charge en thans rechter in dezelfde zaak tegen een derde mede-bestuurslid. Ik verklaar u en mij incompetent om in deze een beslissing te nemen. Denkt er aan, dat de Katholieke Kring een rechtspersoon is, en dat dien ten gevolge alles wat hij doet, volgens de wet moet geschieden.

De vice-president antwoordt hierop: "om rechtspersoon geef ik niet".

Daarop vraagt hij den heer Rijkers andermaal, of hij wil bedanken als bestuurslid, en op de herhaalde weigering des heeren Rijkers, onderricht hij dezen, zooals art. 14 dat voorschrijft, van het door het bestuur tegenover hem te nemen besluit.

Daar de heer Rijkers blijft volharden in zijne weigering, verklaart de heer Jac. W. van den Biesen eindelijk, als waarnemend voorzitter van den Katholieken Kring, en nadat de heer W. Merkelbach zich voor de toepassing van art. 17 der statuten op den heer Rijkers had verklaard: **DAT DE HEER F. RIKKERS DOOR HET BESTUUR UIT DEN**

KATHOLIEKEN KRING VAN BREDA IS VERWIJDERD. De heer Rijkers vraagde een schriftelijk bewijs van zijne verwijdering door 't bestuur onderteekend, want dit zou voor hem, zegt hij, het grootste bewijs van goed gedrag zijn.

Dit wordt hem door den heer Jac. W. van den Biesen geweigerd.

Hiermee was de vergadering gesloten.

Na afloop trachten in de bestuurskamer de heeren Van den Biesen en Merkelbach nog pressie op den heer Rijkers uit te oefenen, door hem ter elfder ure te verzoeken om als bestuurslid te bedanken. Hij kon dan lid blijven.

Hierop antwoordde de heer Rijkers, dat dit toch de grootste inconsequentie is; dat hij, die door het bestuur onwaardig is verklaard om lid te zijn, thans weer door diezelfde twee bestuursleden wordt uitgenoodigd lid te blijven.

Met verontwaardiging wierp hij dat verleidende aanzoek van zich af.

De volgende morgen (Zondag) ontving de heer Rijkers den volgenden brief:

De Heer F. Rijkers.

Breda

WelEd. Heer!

Bij dezen geven wij U Ed. kennis, dat het bestuur van den Katholieken Kring te Breda - ontvangen hebbende een verzoekschrift, door zeven leden van den Katholieken Kring onderteekend, waarbij uwe verwijdering uit den Katholieken Kring verzicht wordt; - besloten heeft, na commissarissen gehoord te hebben, om U Ed. uit den Katholieken Kring te verwijderen, van welke verwijdering het bovengenoemd bestuur U Ed. bij deze officieel kennis geeft.

Wij verzoeken U Ed. alle boeken en bescheiden tot den Katholieken Kring betrekking hebbende, en die onder uwe berusting zijn, zoo spoedig mogelijk te willen inleveren.

Namens het bestuur van den Katholieken Kring te Breda

(get.) Jac. W. van den Biesen, vice-president

Breda 22 december 1877

NASCHRIFT DER REDACTIE VAN DE BREDASCHE COURANT

Wat betreft den strijd, voorgevallen in den Katholieken Kring alhier, en waarop bovenstaand relaas betrekking heeft, wenschen wij volkomen neutraal te blijven - althans *voorloopig*.

Enkele opmerkingen intusschen, moeten wij ons reeds nu veroorloven.

- Indien het lid van den Katholieken Kring, dat ons de mededeelingen deed toekomen, het door den heer Rijkers gesprokene juist mededeelt, dan heeft deze heer, toen hij zijn verdedigings-pleidooi voordroeg, zich aan eene grove vergissing schuldig gemaakt.

Hij beweert namelijk, dat zijne rede, in den aanvang van 1872 uitgesproken in de vergadering der vereeniging "Vlijt en Volharding" alhier, tot gevolg gehad, "dat het zoogenaamde feest van 1 April 1872 met een verpletterende meerderheid door de vergadering werd verworpen."

Dat is bepaald *onwaar*.

Wel werd in de eerste, daartoe belegde bijeenkomst van "Vlijt en Volharding" besloten, dat dit Gezelschap aan het feest geen deel zou nemen, maar in een latere is men, na warme verdediging der feestviering door den heer Armand Sassen, op dit besluit met een verpletterende meerderheid teruggekomen, en heeft de vereniging dan ook een prachtige, zeer druk bezochte, soirée georganiseerd.

Verder zou de heer Rijkers gezegd hebben, dat het Aprilfeest (1872) totaal in het water is gevallen.

Ook dit is bepaald *onwaar*.

Ieder, die toen alhier vertoefde, en o.a. de schitterde feestviering op de Groote Markt bijwoonde, zal moeten blijven getuigen, dat het feest niet alléén uitstekend slaagde, maar ook een waar volksfeest was.

De heer Rijkers zou verder - volgens onzen zegsman - beweerd hebben, dat de verkiezing van den heer Lambert van Kakerken indertijd door e liberalen bewerkt werd "door allerlei manoeuvres, door drank en geld."

Heeft hij inderdaad zóó gesproken, dan maakte hij zich schuldig aan schandelijke lastertaal, waartegen wij, met al de kracht, die in ons is, en met innige verontwaardiging, zouden protesteeren.

In elk geval verwachten wij nu, dat *casu quo* de heer Rijkers IN HET OPENBAAR de vergissing herstellen, en de schandelijke belediging den liberalen alhier aangedaan, herroepen zal.

Deed hij dit niet, dán zouden vele fatsoenlijke burgers hem verdenken van gebrek aan waarheidsliefde en goede trouw, en tevens van het streven, om andersdenkenden op kerkelijke en staatkundig gebied te verguizen.

Hij zou dan zeer zeker de achting verliezen, die hij, óók bij tegenstanders, op dit oogenblik geniet, wijl zij hem beschouwen als een man, die zekere beginselen oprecht is toegedaan, die ze met warmte verdedigt, als een eerlijk man.

De redactie voornoemd.

Stadsarchief Breda (SAB), Microfiches, Bijvoegsel behorende bij de Bredasche Courant van zondag 6 januari 1878

INGEZONDEN STUKKEN (Buiten verantwoordelijkheid der Redactie)

Aan de Redactie der Bredasche Courant.

Mijnheer de Redacteur

In 't bijvoegsel bij de Bredasche Courant van Dinsdag 1 Januari 1878, is door U een verslag opgenomen van het in de maand December 1877 in Breda's Katholieken Kring voorgevallene. Uit dat verslag, 't welk vrij getrouw weergeeft wat te mijnen opzichte in de laatste vergaderingen des Katholieken Krings is geschied, blijkt, tot mijnen niet geringe voldoening, dat onder de leden van genoemde Vereeniging zich toch nog een vriend bevindt, die, ofschoon niet bij monde, dan toch in geschrifte mijn persoon durft te verdedigen in het publiek.

Immers uit het opschrift, boven 't opstel geplaatst: *Verwarring, strijd, afgunst, laster, ondankbaarheid*, als mede uit de inhoud daarvan, blijkt genoegzaam, dat 't een vriendenband was, die zoo in den breede de geschiedenis ter neer schreef van hetgeen, in den avond van 8 december jl., in de vergaderzaal des Katholieken Krings is voorgevallen. Mijn dank zij hier daarvoor in 't openbaar gebracht.

Zooals 't echter gewoonlijk plaats vindt bij 't verslaggeven van eene vergadering, waarbij men geen uitgebreide aantekeningen kan houden, maar geheel op zijn goed geheugen moet afgaan, dat men soms hier te wijdloopig, dáár te bekrompen is, en dat men soms, ook bij een getrouw verslag, woorden en uitdrukkingen bezigt, die niet door de sprekers, wier redevoeringen men meedeelt, zijn gesproken, zoo is 't ook 't geval bij 't uitgebreide relaas, wat mijn onbekende vriend in uwe Courant deed opnemen.

Zoo mist men in dat verslag de redevoeringen van de heeren Max van Dam en J.J. Nelissen, die beiden niet in mijn nadeel hebben gesproken, en zeer terecht de opmerking maakten, dat het door de vergadering herkiezen van den heer Jos. van Hal tot president, voor mij als geen votum van afkeuring kon worden beschouwd, daar de vergadering niets te maken had met oneenigheden eigenlijk tot de bestuurskamer moesten blijven beperkt.

De vergadering had alleen, na kennis genomen te hebben dat de betrekking van president vacant is, voor die betrekking gekozen den heer Van Hal.

Ook is in dat verslag niet opgenomen, mijn laatste antwoord op de vraag des heeren Max van Dam: wat toch wel de aanleidende oorzaak was geweest, waarom mij in de laatste bestuursvergadering die minder aangename woorden tot mijne mede-bestuursleden waren gericht. Daarop heb ik den heer Max van Dam geantwoord, dat niet ik daarvan de oorzaak stelde, maar dat, toen wij het oprichten eener katholieke kiesvereniging bespraken, die ten doel zou hebben candidaten te stellen voor den Gemeenteraad, de heer Jac. W. van den Biesen op het gevaar wees, dat een zoodanige kiesvereniging zich ook op het gebied zou bewegen der verkiezing voor Tweede Kamer en Provinciale Staten: want dat, voegde hij er bij, een kiesvereniging, die zich uitsluitend met de verkiezing van den Gemeenteraad bemoeide, geen *raison d'être* had.

Toen ik hem hierop tegenbracht, dat immers voor het stellen van candidaten voor de Tweede Kamer en de Provinciale Staten reeds door de Katholieke Kiesvereniging, die te Roosendaal samenkomt, werd gezorgd, gaf hij mij te verstaan, dat de strijd niet zoozeer zou loopen over beginselen, asl wel over personen. Breda, als de hoofdzetel van 't kiesdistrict, zou niet willen onderdoen voor Roosendaal, en zij, die hier een kiesvereniging wilden oprichten deden dat toch alleen om zelve ook in de ook in de Provinciale Staten te komen. De heer Van den Biesen ging zelfs verder, en zeide aan mijn adres: "Gij immers tracht ook nog altijd als lid der Staten te worden afgevaardigd?"

Op een en ander antwoordde ik den heer Van den Biesen, dat zijnen vrees geen grond had, indien Roosendaal maar altijd, in de eerste plaats, goed Katholieke- en in de tweede plaats, knappe lieden ten Provinciale Staten afvaardigde. Toen viel de heer Van den Biesen mij in de rede, met te zeggen: "Daar hebben we 't al: knappe lui". "Ja zeker", antwoordde ik hem, "knappe lui", want als gij door en door knappe mannen, die door veeljarigen dienst in 't belang der provincie hunne sporen hebben verdiend, wegzendt *alleen* omdat zij liberaal zijn, dan moet gij in hun plaats, behalve Katholieke-, ook *knappe* lui daarheen zenden; want anders breekt gij gaandeweg de Katholieke partij af. 't Is niet genoeg, dat de candidaten katholiek en rijk zijn, om door de Katholieke partij te worden afgevaardigd, maar in de tweede plaats moeten zij knap zijn."

Toen stelde mij de heer Van den Biesen, die tevens president der Katholieke Kiesvereniging is, de vraag: "Hebben wij dan niet altijd knappe mannen afgevaardigd?" En daarop gaf ik hem ten antwoord: "Och kom!" dat weet gij immers evengoed als ik, dat door Roosendaal soms naar den Bosch zijn afgevaardigd lieden, die niet de minste notie hebben van provinciale belangen. En wat mij betreft, "ging ik voort, "houdt U overtuigd, dat ik geen zin meer heb voor eenige betrekking, die mij, zonder noemenswaardige vergoeding, opoffering van tijd kost. En wat gij mij toedicht, Mr. Van den Biesen, als zou ik een kiesvereniging willen oprichten, om zelf tot lid der Provinciale Staten gekozen te worden, dit doel schrijft immers de tegenpartij U ook toe, dat gij om geen andere reden president dier Kiesvereniging zijt geworden, als om door die Vereeniging te worden afgevaardigd; zoals diezelfde partij ook beweert, dat anderen lid van den Katholieken Kring zijn geworden, alleen om ook in aanmerking te komen bij een verkiezing."

Dit gezegde trokken mijnen drie mede-bestuursleden, alleen leden der Provinciale Staten, op hun fatsoen, en zij duwden mij toe, dat ik hen beleedigd had.

Kan ik het helpen, Mijnheer de Redacteur, dat zij, ofschoon door mij geen namen zijn genoemd, den schoen hebben aangetrokken, die hun misschien paste?

En wat heb ik den president Van Hal gezegd? Eenvoudig dit. Toen ik, aan 't eind der bestuursvergadering, den twee anderen bestuursleden bekend maakte, dat de president, met verkrachting onzer door Zijne Majesteit den Koning goedgekeurde statuten, mij het recht, aan ieder lid gewaarborgd, om een voorlezing te houden, had ontzegd, antwoordde deze daarop, dat het niet in den geest lag van de statuten, om door de leden een opstel van den een of anderen schrijver te doen voorlezen, maar dat men van zijn eigen werk lezing kon geven. "Anders toch,"zeide hij, "kon ieder, kon *ik* ook een lezing houden."

Toen gaf ik hem ten antwoord: "Gij? gij kunt niet lezen: want toen ik, op uw verzoek, de openingsrede bij de inwijding onzer nieuwe zaal voor u gemaakt had, moest ik, tot mijn spijt, twee dagen later, hooren hoe ellendig gij mijn opstel voordroegt."

Verder voegde ik er bij: "Onze Lieve Heer heeft ieder onzer verschillende talenten toevertrouwd: U gaf hij fortuin, mij de kracht der taal; want, ondanks uw geld, kunt gij dat niet, wat ik ten uitvoer brengen kan. Toen de heer Lodewijk de Koninck hier voor 't eerst optrad, was er bijna niemand die hem wilde toejuichen, maar nu Dr. Schaepman hem bij Vondel heeft vergeleken en Monseigneur hem, als dichter hoogschat, nu applaudiseert gij hem ook; nu klapt gij ook in de handen, als Monseigneur hem toejuicht."

Dat zijn, getrouw, weergegeven, de woorden, die mijne mede-bestuursleden mij ten grief toerekenen, en waarvan zij een *casus belli* tegen mij hebben gemaakt.

Zodra de bestuursvergadering was geëindigd, want gesloten werd zij niet, gingen wij met ons vieren in de groote zaal, waar de heer Van Hal kort daarop luide uitriep: "Mijne heeren, ik bedank als president van den Katholieken Kring".

Den volgende morgen ontving ik een schrijven van den vice-president, den heer Mr. Jac. W. van den Biesen, waarbij tegen twaalf uur 's middags een bestuursvergadering werd aangekondigd als *urgent*. Ik spoedde mij, tegen het vastgestelde uur, ter vergadering, waar de

genoemde vice-president en de thesaurier, de heer W. Merkelbach, zich bevonden. De heer Van den Biesen gaf mij te verstaan, dat de heer Merkelbach en hij besloten hadden aanstaande Zaterdagavond, om acht uur, buitengewone vergadering te houden.

Op zijnen vraag: "Wilt gij er stemming over?", antwoordde ik: "Dat is niet noodig: gij beiden zijt er voor, dus is dat aangenomen." Verder vroeg ik: "Met welk doel wordt die buitengewone vergadering belegd?" En het antwoord luidde: "Ter verkiezing van een president, door het bedanken als zoodanig van den heer Van Hal." "Uit welk officieel stuk blijkt," vroeg ik verder, "dat de heer Van Hal als zoodanig heeft bedankt; hebt gij een schrijven van hem ontvangen?" Dat is niet noodig" antwoordde de vice-president, "Van Hal heeft gisteravond het luide genoeg bekend gemaakt, dat hij als president bedankt."

De convocatie-biljetten werden alzoo vastgesteld en de vergadering bepaald met omschrijving van het doel, tegen mijn protest in.

Op den middag van den voor de buitengewone vergadering bepaalden dag ontving ik, over de post en onder het postmerk Breda, 8 Dec. '77 8M - 12 M., een brief aan het adres van "Den Heere Rikkers, Torenstraat, Breda." Bij opening en lezing van dien brief, bleek het mij, dat hij niet onderteekend was. Die brief was letterlijk van den volgenden inhoud:

"M.

Een welgemeend woord.

1e. In 't belang van den Kring, en

2e. in 't belang van U,

neem ik de vrijheid het volgende te adviseren:

Houd de eer aan U.

Bedank als *Secretaris*, wilt Ge soms later niet als *lid* vallen.

De meerderheid schijnt in casu hiertoe besloten.

Bouw niet onfeilbaar op verdediging.

De teerling schijnt geworpen.

Wees grootmoedig.

Offert! en men zal zich met U weldra verzoenen.

Een lid dat en uw belang en dat van den Kring ten hoogste waardeert, maar om zijn bijzondere maatschappelijke positie wenscht onbekend te blijven.

Breda, op Onbevleete Ontvangenis 1877." [zondag 1877-12-08]

Het schrift van dezen brief heeft veel overeenkomst met dat van Mr. Jac. W. van den Biesen. Gij kunt begrijpen, Mijnheer de Redacteur, dat ik, wel wat opgewonden over die laaghartigheid, om mij, onder het mom van den Godsdienst en der veinzerij, een beleediging aan te doen, mij, 's avonds om acht uur, ter vergadering spoedde. Ik kwam juist met klokkeslag achten in de zaal, waar ik den vice-president en den thesaurier reeds aan de bestuurstafel zag zitten.

Mr. Victor Claessen was druk bezig met al de heeren, die zich in de zaal bevonden en nog binnen kwamen, op een lijst aan te teekenen. Ik vermoedde dadelijk, dat men 't plan had juist op den bepaalden tijd te beginnen, en, bij afwezigheid van den secretaris, Mr. Victor Claessen het secretariaat voor deze avond te doen waarnemen. Men had dan de notulen der laatste buitengewone vergadering niet behoeven aan te hooren. Ik nam den inktpot met de pen, die Mr. Victor Claessen tot zijn gebruik had genomen, voor hem weg en plaatste mij aan de bestuurstafel. De vice-president opende de vergadering en verzocht mij de notulen der vorige buitengewone vergadering voor te lezen, en toen geschiedde vervolgens al dat gene, wat uw verslaggever zeer getrouw weêrgeeft, behoudens mijnen hierboven opgegeven aanmerkingen. Wat nu betreft, Mijn heer de Redacteur, uwe opmerking, dat ik mij aan een grove vergissing zou hebben schuldig gemaakt met betrekking tot het effect mijner rede, gehouden in de

vergadering der Kon. Muziekvereniging "Vlijt en Volharding", in 't begin van Maart '72, en wat betreft hetgeen gij daarover in 't *Naschrift der Redactie* verder zegt, zij 't mij geoorloofd U in herinnering te brengen, dat ik op 8 Dec. jl. sprak om mij van den blaam te zuiveren en mij tevens te verdedigen, in een zuiver Katholiek en besloten gezelschap, toen niet vermoedend, dat aan al het daar gesprokene publiciteit zou worden gegeven, en al het daar gesprokene publiciteit zou worden gegeven, en dat ik dus, uit vrees van iemand zijne meening en gevoelens te kwetsen, niet die reserves behoefde in acht te nemen, welke de kieschheid en de goede vorm gebiedende eischen, wanneer men in een gemengd gezelschap, of voor andersdenkenden spreekt. Ik moest hier mij zelven verdedigen, tegenover een vergadering, waarvan de meerderheid, luidens den mij, dien eigen dag, toegezonden naamloze brief: "*besloten was mij als lid te doen vallen.*"

Ik moest dus al datgene aanhalen, wat eenigszins te mijner verdediging kon dienen; ik moest breed uitmeten de verdiensten, welke ik had voor de Katholieke partij, voornamelijk door mijn moedig optreden bij gelegenheid der herdenking van den driehonderdsten verjaardag der innname van Brielle, waardoor ik, volgens mijn innige overtuiging, de eer der Katholieken gered heb.

In uw *Naschrift* zegt gij, Mijnheer de Redacteur: "Indien het lid van den Katholieke Kring, dat ons de mededeelingen deed toekomen, het door den heer Rijkers gesprokene juist mededeelt, dan heeft deze heer, toen hij zijn verdedigings-pleidooi voordroeg, zich aan eene grove vergissing schuldig gemaakt."

"Hij beweert namelijk, dat zijnen rede, in den aanvang van 1872 uitgesproken in de vergadering der Vereeniging "Vlijt en Volharding" alhier, tot gevolg had, "dat het zoogenaamde feest van 1 april 1872 met verpletterende meerderheid door de vergadering werd verworpen."

"Dit is bepaald *onwaar*."

Ik moet U hier dadelijk opmerken, Mijnheer de Redacteur, dat gij niet getrouw de woorden van het door U opgenomen verslag wedergeeft. Daar immer staat letterlijk het volgende: "Mijne (des heeren Rijkers) redevoering had dan ook het gevolg, dat het voorstel tot deelname aan 't zoogenaamde feest van 1 april 1872 met verpletterende meerderheid door de vergadering werd verworpen."

En dit is bepaald zoo gebeurd. Immers, toen ik, na de redevoering van den heer Lambert van Kakerken, het woord had genomen om, met al de kracht mijner overtuiging, tegen de deelname der Kon. Muziekvereniging "Vlijt en Volharding" aan dat voorgestelde monsterconcert mijnen stem te verheffen, en de stemming plaats greep, bleek het, dat het voorstel van 't Bestuur tot deelname aan dat concert met 83 tegen 54 stemmen werd verworpen.

Verder zegt gij, Mijnheer de Redacteur:

"Wel werd in de eerste, daartoe belegde bijeenkomst van "Vlijt en Volharding" besloten, dat dit Gezelschap aan het feest geen deel zou nemen, maar in eene latere is men, na de warme verdediging der feestviering door den heer Armand Sassen, op dit besluit met verpletterende meerderheid teruggekomen, en heeft die Vereeniging dan ook eene prachtige, zeer druk bezochte, soirée georganiseerd.

"Verder zou de heer Rijkers gezegd hebben, dat het Aprilfeest (1872) totaal in het water gevallen is.

Ook dit is *bepaald onwaar*.

"Ieder, die toen alhier vertoefde, en o.a. de schitterende feestvoering op de Groote Markt bijwoonde, zal moeten getuigen, dat het feest niet alléén uitstekend slaagde, maar ook een waar *volksfeest* was."

In die latere, door U bedoelde, bijeenkomst, van Woensdag 27 Maart '72, is men niet, zoals gij beweert, met verpletterende meerderheid op het besluit der vergadering van Donderdag 14

Maart '72 teruggekomen, maar in die vergadering van 27 Maart is voornamelijk door den heer Armand Sassen ingeleid en verdedigd de volgende motie:

"De algemene vergadering der Koninklijke Muziekvereniging "Vlijt en Volharding" te Breda van 27 Maart 1872 verklaart, dat het aanvoeren, als betooggronden, van persoonlijke gevoelens, gelijk die, in de algemeene vergadering der Vereeniging van den 14. Maart 1872, door den heer Ridders geuit, in strijd is met den aard en de strekking van het Gezelschap."

Die motie, hoe ongerijmd en inconsequent ook, zooals door mij, in diezelfde vergadering, breedvoerig en bij herhaling is betoogd, werd toen, na belangrijke en langdurige discussie, aangenomen met 124 tegen 74 stemmen.

Maar met het aannemen dier motie, persoonlijk tegen mij - maar eigenlijk tegen de verpletterende meerderheid eener wettige vergadering gericht, is men niet "met verpletterende meerderheid teruggekomen" op het besluit van 14 Maart '72; want op een vraag van den heer Lambert van Kakerken, of de Harmonie nu, na de aanneming der motie, op 1 April muziek zou maken, antwoordde de president, de heer Th. Jans, dat de vergadering van 14 Maart bij meerderheid van stemmen besloten had, dat de Kon. Muziekvereniging : Vlijt en Volharding" op 1 April niet zou deelnemen aan het feest, zoodat, op dien dag, door de genoemde Vereeniging geen muziek mocht worden gemaakt.

De "prachtige, en zeer druk bezochte, soirée, waarop gij doelt, is dan ook, zonder toestemming der algemeene vergadering, niet op 1 April, maar op den 2den April "georganiseerd".

En kon ik dus in de vergadering van den Katholieken Kring niet naar waarheid zeggen, "dat, hier het feest der Watergeuzen totaal gevallen is in het water?"

Of kon het een "*waar volksfeest*" genoemd worden, toen geen der muziek- of zangverenigingen van Breda deelnam aan dat feest; toen de muziektempel op de Grootte Markt, bij weigering der werklieden, moest worden opgericht door de militairen, daartoe door hunnen overheid geprest; toen, ter opluistering van dat "ware volksfeest, een vreemd en betaald muziekkorps (uit Mechelen) moest komen, om in dien, door de militairen opgerichten, muziektempel de feesttonen uit te galmen?

Stel daar tegenover de schitterende feestviering in onze goede stad, toen Neêrlands Koning het zilveren jubelfeest vierde zijner troonsbestijging; toen de gansche in feestdos getooide stad 's avonds zich baadde in een zee van veelkleurig licht, en alomme de blijde tonen onzer muziekgezelschappen zich lieten hooren!

Toen was het een "*waar volksfeest!*" Dat feest slaagde uitstekend, omdat het algemeen was en uit volle overtuiging en met warme sympathie door elk rechtgeaard Nederlander kon worden gevierd.

Wat verder uw "zegsman" mij in den mond legt, dat de verkiezing van den heer Lambert van Kakerken indertijd door de liberalen bewerkt werd "door allerlei manoeuvres, door drank en geld" hierin is uw "zegsman" niet getrouw. Ik heb niet de woorden gebezigd: "door drank en geld."

En ten slotte, Mijnheer de Redacteur, want ik zie dat mijn schrijven, buiten mijne verwachting, nog al uitgebreid is geworden, ben ik niet ongevoelig voor uwe verzekering, dat ik óók bij mijne tegenstanders achting geniet. Die achting hoop ik mij steeds waardig te toonen.

Steeds met moed en openlijk voor mijnen dierbaarste overtuiging uitkomend, zal ik immer, is het noodig, daarvoor met *eerlijke wapenen* blijven strijden.

Dit moet mij van het hart, dat ik, in den strijd des levens, onder de liberale partij hier ter stede mannen heb leeren kennen, die ik persoonlijk ten hoogste waardeer om de eerlijkheid, waarmede zij ook het goede, wat zij bij hun tegenstander opmerken, weten en durven te erkennen. En dat de liberale partij hier ter stede tegenover mij geen wets- en rechtsverkrachting heeft gebruikt, zooals dat door het zich noemende bestuur van Breda's

Katholieken Kring is gepleegd; want toen in de vergadering van 27 Maart '72 toen die partij tegenover mij in de meerderheid was, heeft zij geen besluit genomen, waarbij ik als lid der Koninklijke Muziekvereniging "Vlijt en Volharding" werd verbannen. En dat kon zij gedaan hebben; daartoe had zij, ik niet het recht, maar de macht.

U, Mijnheer de Redacteur, dankzeggende voor de mij gegunde plaats, heb ik de eer, met hoogachting, mij te noemen,

Uw de. dienaar,

Rikkers

Breda, 4 Januari 1878.

SAB, archief Katholieke Kring Breda inv..nr. 2 Notulenboek 1878-1904

Onderdeel van de notulen van de Algemene Vergadering op zaterdag 12 Januari 1878 van de Katholieke Kring te Breda. Er wordt ondermeer een nieuwe secretaris gekozen als opvolger van Frans Rikkers. Dit ondanks een protest van lid Van den Westen. De heer Eduard van Wees wordt gekozen tot zijn opvolger. Ook het oprichten van een katholieke kiesvereniging komt kort aan bod:

'Op het praeadvies door het bestuur uit te brengen, deelt de president mede:

Dat het bestuur niet wenschelijk acht een katholieke kiesvereniging aan den Katholieken Kring te affilieeren, noch dat door het bestuur het initiatief hiertoe wordt genomen. Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.'